

erber

ФИЛАТЕЛИСТА

ГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ-БЕОГРА

ГОДИНА IV

1

»ФИЛАТЕЛИСТА« ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Уређује редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Синиша Остојић,
Јован Јојкић, инж. Мирко Вернер и Никола Павловић.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира 25. Тел. бр. 44-154.
Лист излази друге половине сваког месеца.

Све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу:
Уредништво „Филателисте“ — Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

Рукописи се не враћају.

САДРЖАЈ:

ЧЕСТИТКА МАРШАЛА ТИТА НАРОДИМА ЈУГОСЛАВИЈЕ ЗА НОВУ ГОДИНУ —	1
Инж. М. Вернер: ТРЕЋЕ ШТАМПАЊЕ МАРКЕ ОД 3 ДИН. СРБИЈЕ ИЗ 1903 ГОД.	2
С. Остојић: О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ (наставак) — — — —	4
Д. Новак: ЦЕЛИНЕ, ИЗДАНЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ ЗА ВРЕМЕ ОКУПАЦИЈЕ 1941-1945	6
НАШИ ВЕЛИКИ ЉУДИ НА МАРКАМА. — ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ —	8
Инж. Ал. Ј. Петровић: УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ. — ФИЛАТЕЛ. ОРГАНИЗАЦИЈЕ	10
УСПОСТАВЉАЊЕ ПОШТ. СЛУЖБЕ У ЦРНОЈ ГОРИ И ПРВО ИЗДАЊЕ МАРКА	12
Е. Архангељски: АЕРОФИЛАТЕЛИЈА — — — — — — — —	16
С. Манжелеј: ФАЛСИФИКАТИ И ЊИХОВО ИСПИТИВАЊЕ — — — —	18
Х. Мајкснер: ПАРТИЗАНСКЕ ПОШТЕ У ХЕРЦЕГОВИНИ — — — — —	19
НАШЕ ИЗЛОЖБЕ — — — — — — — — — —	20
З. Сабо: ЗНАМЕНИТИ ЉУДИ НА МАРКАМА — — — — — — — —	24
НАШЕ МАРКЕ — — — — — — — — — — — —	25
НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — — — — — — — —	28
НОВЕ МАРКЕ — — — — — — — — — — — —	28
ПОШТАНСКА ТАРИФА У МЕЂУНАРОДНОМ САОБРАЋАЈУ — — — — —	(корице)
ОГЛАСИ — — — — — — — — — — — — — —	(корице)

FILATELISTA« ORGANE DE L'UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Propriétaire et éditeur: UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Comité de rédaction: ing Aleksandar J. Petrović, Siniša Ostojić, Jovan Jojkić,
ing Mirko Verner et Nikola Pavlović

Rédacteur en chef: Aleksandar J. Petrović, Vojvode Dragomira 25, Tel. 44-154

La Revue paraît au cours de la seconde moitié de chaque mois.

Manuscripts, commandes, réclamations et tout se qui se rapporte à la Revue doit être envoyé
à l'adresse: Uredništvo »Filateliste«, Belgrade, Vojvode Dragomira 25.

Les manuscrits ne se renvoient pas.

SOMMAIRE

Félicitations de Maréchal Tito adressées aux peuples de la Yougoslavie à l'occasion de la
Nouvelle Année (1) — Ing. M. VERNER: Troisième impression du timbre-poste de 3.— din.
de Serbie en 1903. (2) — S. OSTOJIC: Des timbres-poste serbes pour journaux (suite) (4)
— D. NOVAK: Entier-postaux émis en Yougoslavie pendant l'occupation depuis 1941 à
1945. (6) — Nos grands hommes sur les timbres-poste. — Vuk Stefanović Karadžić. (8) —
Ing. A. PETROVIĆ: Instructions concernant la philatélie. — Les organisations philatéliques.
(10) — L'établissement du service postal au Monténégro et la première émission de ses
timbres- poste (12) — E. ARHANGELJSKI: Aérophilatélie (suite) (16) — S. MÄNZELEJ:
Falsifications et leur vérification. (18) — H. MAJKSNER: Postes partisans. (24) — Nos
expositions. (20) — Z. SZABO: Hommes célèbres sur les timbres-poste. (24) — Nos tim-
bres-poste. (25) — Nos oblitérations spéciales. (28) — Nouveaux timbres-poste. (28) —
Nouveau tarif postal pour l'affranchissement international

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА
И АДМИНИСТРАЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

Цена овог
броја дин.

40
30

Честитка Маршала Тита народима Југославије за Нову Годину

Другови и другарице, грађани и грађанке,

Наступа нова, 1952 година. Ово ће бити једанаеста година у нашем револуционарном периоду, у периоду наше Народне револуције и дубоких друштвених промјена. То је био период пун херојских подвига, пун револуционарног садржаја — пун трагичних догађаја и патњи, али и пун задивљујућег стваралаштва радних људи наше земље. У том десетогодишњем периоду, откако су трудбеници наше земље узели своју судбину у своје руке дошла је до дубоког изражаја виталност, стваралачка способност и висока морална вриједност наших народа. То су својства која народе наше социјалистичке отаџбине чине достојним да се могу убрајати у онај напредни дио човјечанства који највише доприноси људском, друштвеном прогресу и мирној сарадњи међу народима.

За прошлих десет година радни грађани социјалистичке Југославије створили су крупна и трајна хисториска дјела, дјела која нам омогућавају да наша стварност добија све више онај облик који су у срцима и мислима носили кроз сурову четворогодишњу борбу, они који су за те идеале пали и они који су остали живи и данас неуморно учествују у изградњи сретније будућности за наше народе.

Свака година тог десетогодишњег периода била је садржајно богата, нека је била тежа а нека лакша у животу наших људи, биле су различите по догађајима, али су све оне биле побједничке за наше радне људе. Било на бојишту, било у изградњи социјализма, у свакој су години овог периода забиљежене све нове и нове побједи, све нови и нови успјеси. А 1951, то јест прошла година карактеристична је и по томе што је у тој години стварност у нашој земљи постала највише позната у свијету, што је коначно истина о нашој

земљи продрла кроз тамне облаке лажи и клевета и допрла до свих оних у свијету који имају ту срећу да могу истину чути и видјети. На међународном политичком попришту у тој години наша земља је достигла велики углед, забиљежени су крупни морално-политички успјеси. Наши народи су стекли још више пријатеља у прогресивном свијету, а и разумијевања за нашу стварност.

У наступајућој, 1952 години чекају нас још велики задаци у вези са завршавањем Петогодишњег плана. Ту нам претстоје још не мале тешкоће, али могу да кажем да ће то све бити много лакше но што је било за посљедње двије-три године. Ми смо оно најтеже пребродили, али то не смије бити разлог да ми још упорније, још енергичније, још јединственије и масовније не напрегнемо све наше снаге у циљу савлађивања последњег дијела наших задатака у остварењу Петогодишњег плана у наступајућој 1952 години. То извршење задатака је услов да можемо видљиво кренути напријед — ка подизању животног стандарда радних људи града и села.

Разне економске мјере које је Савезна влада предузимала 1951 године, а које се сада постепено реализују, морају имати пуну подршку и повјерење наших грађана. Све се то ради с једним циљем — да се што прије створе сви услови за сретнији живот грађана социјалистичке Југославије. Ако неке ствари још нису онако савршене како би требало, оне ће бити исправљене и побољшане. Све зависи само од нас свих заједно. Ако наша радна заједница буде више створила, више ће моћи и појединац добити — и обратно.

Наши радни колективи добили су фабрике и разна предузећа на управљање; тиме је њима наша социјалистичка друштвена заједница повјерила крупну улогу, улогу свјесног руководиоца и ствараоца

свих оних добара којима ће се побољшати животни стандард наших грађана. То је једна од најкрупнијих социјалистичких тековина, којом се најамни радници претварају у слободне произвођаче али и господаре средстава за производњу. Али то је за наше радне колективе уједно и велика одговорност пред заједницом и они морају бити тога свјесни и настојати да у сваком погледу оправдају повјерење наше народне власти и читавог друштва.

Свијет улази у 1952 годину с неизвјесношћу и страхом и пита се шта ће му нова, 1952 година донијети. Хоће ли се спасити мир? Ја сматрам да човјечанство мора имати вјеру у своје способности и снагу и да може спасити мир ако сви они који мир желе активно на томе раде, ако буду јединствени и одлучни у томе да учине све сем рата да се ратни провокатор и агресор обузда. Свака слабост према агресорским претензијама и компромисна погађања на рачун других народа само појачавају шансе за нови рат, нову катастрофу.

Ја желим увјерити грађане и грађанке наше земље, да је данас више вјероватно него јуче да ће се мир моћи да сачува, јер ријешеност мирољубивог човјечанства да се мир очува бива сваког дана све јача, што се нарочито испољило у разним приликама прошле године. Ми морамо гледати с поуздањем у нашу бољу сутрашњицу и не дати се ометати у нашим напорима хладним ратом и провокацијама на нашим границама. Ми морамо све наше

снаге посветити изградњи социјализма у нашој земљи, а и учинити све да то обезбиједимо у сваком погледу.

Радници и раднице у фабрикама и на другим радилиштима, ви сте данас у својој социјалистичкој отаџбини господари средстава за производњу, — остварите што прије што више и што квалитетнијих разних производа у корист народа наше земље.

Радни сељаци и сељанке, настојте да произведете што више пољопривредних производа за наше социјалистичке трудбенике и грађане у фабрикама, рудницама и другим радилиштима и градовима.

Омладинци и омладинке који сте у школама, учите марљиво да бисте сутра могли бити што кориснији нашој земљи. Радна омладино, која си досада на многим радилиштима показала дивне примјере радног херојства и пожртвовања, дај и слиједеће године свој драгоцјени прилог у завршним радним акцијама на извршењу Петогодишњег плана.

Борци, подофицири, официри и генерали наше славне народне Армије, спремајте се неуморно да будете сваког часа способни бранити слободу и независност и мирни стваралачки рад социјалистичке Југославије. Војници, подофицири и официри на границама наше социјалистичке земље, чувајте неповредивост наших граница.

Свима вама и свима грађанима и грађанкама наше земље ја честитам сретну 1952 годину!

Inž. MIRKO VERNER

Treće štampanje marke od 3.— dinara Srbije iz 1903 godine

Sakupljači maraka Srbije do sada, uopšte, nisu pravili razlike između II i III štampanja kod vrednosti od 3.— dinara iz serije maraka izdatih 1900/1903 godine, — a koja je u filatelističkim krugovima poznata pod imenom »cvikeruše« — možda zbog nedostatka dokaznog materijala, a možda i iz drugih razloga. Zadovoljili su se time da razlikuju I štampanje u tamnoj boji crvene ciklame i drugo štampanje u svetlijoj boji. Čak i naš najpoznatiji ispitivač maraka Srbije pok. Evžen Deroko u svom delu »Istorija poštanskih maraka Srbije« (koje je 1940 godine izdao Jugoslovenski filatelistički savez u Beogradu) u opisu ovih maraka govori (na strani 48) samo o prvom i drugom štampanju, a iste razlikuje osim po već iznetim razlikama u boji maraka i po međusobnom rastojanju cr-

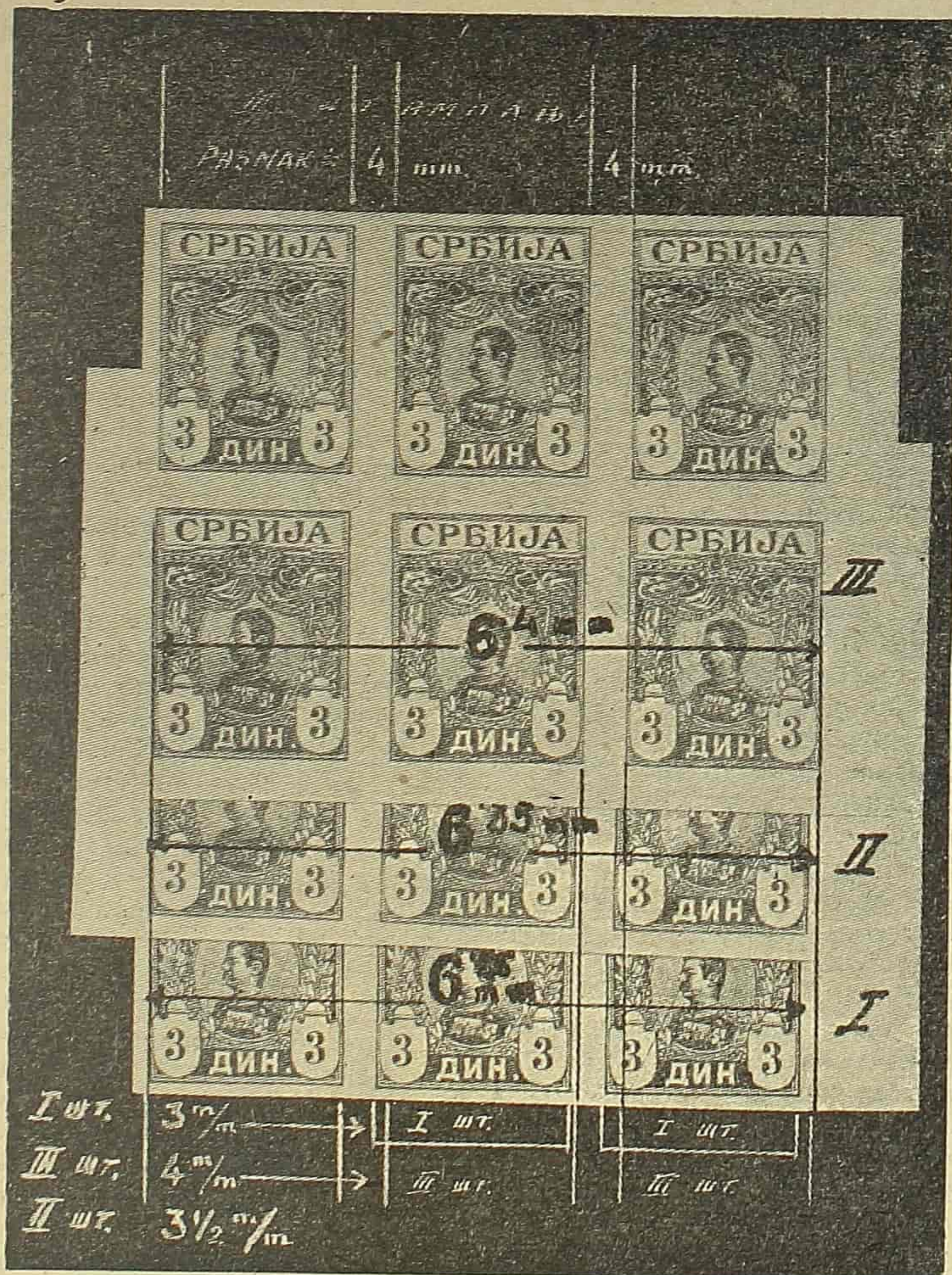
teža u tabaku. Derokove podatke sam detaljno proverio i tom prilikom ustanovio da delimično otstupaju od stvarnosti i zato smatram da je potrebno da iznesem opis detalja, na osnovi kojih se pojedina štampanja mogu međusobno nepobitno razlikovati. U prvom redu treba da počemo od onih osnovnih elemenata, koji se javljaju kod sva tri štampanja, a to su:

a) Crtež marke

Po Deroku veličina crteža je 18,5×24 mm. — Već ovi podaci nisu potpuno tačni, jer je stvarna veličina crteža maraka 18,8×24 mm. — Pitaće neki filatelisti, čemu služi ovo cepidlačenje u razlici od 0,3 mm.; međutim, ovo je veoma važna i jedna od bitnih polaznih

tačaka za razlikovanje pojedinih štampanja, jer ma da ta razlika kod pojedinih maraka iznosi svega 0,3 mm., kod vodoravnog niza od 5 maraka (pošto su ove marke štampane u malim arcima od $5 \times 5 = 25$ komada maraka), ova razlika, koja nastaje zbog netačno određene dimenzije — širine slike, iznosi $5 \times 0,3 = 1,5$ mm. Ovo je već razlika, koju je vredno zapaziti i koja može da posluži kao jedan dokaz ispravnosti svega onoga, o čemu govori ovaj članak.

Ovo se veoma dobro vidi na priloženoj slici, na kojoj su snimljena tri šesterca (nezupčana) marke od 3.— dinara za sva tri štampanja. Na slici jasno vidimo da širina vodoravnog reda od tri marke iznosi: kod I. štampanja 6,25 cm., kod II. štampanja 6,35 cm., a kod III. štampanja 6,40 cm. Ovo se još bolje vidi kod vodoravnog reda od 5 maraka, u kojem slučaju je daljina od leve ivice prve marke do desne ivice crteža pete marke:

b) Međuprostor, t. j. međusobno rastojanje slika maraka u vodoravnom i okomitom redu.

Razlike međuprostora kod pojedinih štampanja najbitnije dokazuju da su postojala tri štampanja, jer su rastojanja između slika maraka kod svakog štampanja drugačija:

I. štampanje u vodoravnom pravcu ima razmak između pojedinih slika maraka 3 mm., uspravno 2,5 mm.

II. štampanje: vodoravno 3,5 mm., uspravno 2,5 mm.

III. štampanje: vodoravno 4 mm., uspravno 3,5 mm.

kod I. štampanja 107 mm.

kod II. štampanja 109 mm.

kod III. štampanja 111 mm.

Kao što vidimo kod pet maraka je razlika u širini između I. i III. štampanja 4 mm., a između II. i III. štampanja 2 mm., t. j. isto onoliko koliko i između I. i II. štampanja.

Poznato nam je da je I. štampanje ovih maraka izdato 1. I. 1901 godine, II. štampanje maja meseca 1902 godine, a kod trećeg štampanja nemamo pouzdane podatke, ali je najstariji žig sa kojim sam našao žigosane marke III. štampanja iz januara 1903 godine.

Осим opisanih razlika III. štampanje se razlikuje još po znatno bleđoj boji od ranijih štampanja. — Po stepenu retkosti III. štampanje je ređe od drugog.

Sve marke ove serije ostale su u prometu do 24. juna 1903 godine, — te prema tome

marka od 3 dinara III. štampanja, koja je verovatno izrađena početkom januara 1903 godine, bila je u opticaju relativno kratko vreme, te je opravdano da se cene znatno više od ranijih štampanja.

СИНИША ОСТОЈИЋ

О српским маркама за новине

(Наставак са 405 стране)

VII.

Издање од 1-13 јуна 1873 и с краја 1878 године

У претходном чланку објаснили смо ради чега су штампане незупчане марке од једне паре друге накладе. Том приликом речено је да је изменама и допунама у закону о поштама од 23-X-1871 повећана такса за отпрему новина и часописа од једне на две паре за сваки омот до 10 драма (32 грама) тежине, а за сваку даљу тежину од 5 драма (16 грама) у место једне, на две паре. То повећање таксе, поред појачаног поштанског саобраћаја и све интензивнијег интересовања и појаве нових листова и часописа учинило је да су се залихе марака од једне паре брзо трошиле, па је то изазвало потребу за штампањем друге накладе незупчаних марака у висини од 100.000 примерака. Истовремено помишљало се на издавање нове вредности, марке од две паре, која дотле са ликом кнеза Милана није постојала. И ако је измена таксе извршена још крајем 1871 године, поштанска управа је тек у фебруару 1873 г. донела одлуку да се припреми све што треба за штампање марака од 2 паре. Како нису постојали клишеји за нове марке, наређено је „државној печатнији“ (штампарији) да се израде нови „жигови за печатање“ и то по приложеном обрасцу „како што се тиче изгледа, величине и осталог размера, тако и што се фарбе тиче“, како стоји у званичном акту о штампању ових марака.

Министарство унутрашњих дела, под које су онда подпадале поште у Србији, 16-II-1873 под О. бр. 342 образовало је комисију, под чијим су надзором израђени клишеји и обављено штампање нових марака. Између осталог, у поменутом акту вели се „сада ће се имати израдити до 1,500.000 комада марака од две паре“. Зупчање није поменуто, и марке су израђене и пуштене у течај незупчане.

Што су уведене марке од 2 паре разумљиво је: разлог је повећање таксе за отпрему новина и часописа. Али, незна се који су разлози натерали ондашњу срп-

ску поштанску управу да приликом нове емисије марака од 2 паре мења дотадашњи цртеж и изглед марака. Тако су се у раздобљу од 1873—1880 године, докле су биле у течају марке са ликом кнеза Милана издања 1869 године, истовремено употребљавале марке различитог цртежа и изгледа, што пре тога код српских поштанских марака није био случај. Наиме, све од 1869 па до 1-13 јуна 1873 г. све вредности франко марака са ликом кнеза Милана биле су истоветне, само су се по боји разликовале поједине вредности. И марке од 1 паре, које нас овде посебно интересују, све до 1872 године разликовале су се од других само по боји и бројкама, ознакама франкатурне вредности. Од 1872 г. оне су, до некле, измениле изглед јер су, за разлику од осталих марака, које су биле зупчане, оне пуштане у течај незупчане. Међутим, увођењем марака од 2 паре, почев од 1-13 јуна 1873 г., измењен је дотадашњи њихов изглед, цртеж и натписи. Тако смо, од тога датума, имали две врсте франко марака: једне, од 10—50 пара потпуно истоветне по изгледу и цртежу, и марке од 2 паре које су се, и по изгледу, и по натписима, разликовале од осталих марака.

Док је цртеж и изглед марака издања од 1869 г. на уметничкој висини, и ако под утицајем ондашњег шаблонизованог манира који је потсећао на новац и медаље, какав су, имале изглед марке код већине тадашњих земаља: у Француској Церери-на глава, у Белгији попрсје Леополда II, у Грчкој Хермесова глава, у Енглеској лик краљице Викторије и др., — али, поред свега тога, он је ипак импресиван, израђен у класичном стилу. Међутим, за цртеж марака од 2 паре, и ако је он, што се тиче оквира и шара, само рђава копија марака ранијег издања, ништа се лепо не може рећи, пошто је скоро све на њему ружно. Пре свега ружно је нацртан кнежев лик, ружне су бројке, незграпна слова у речима „ПАРЕ“, док су она у натпису „КЊ. СРП. ПОШТА“ и сувише ситна.

Рекли смо да је цртеж нових марака нарочито оквир медаљона, донекле, сли-

чан маркама издања од 1869 г., али постоје и извесне разлике. Тако, горња, у лук савијена трака више кнежевог лика, нешто је дужа и уместо раније речи „ПОШТА“ носи скраћен назив „КЊ. СРП. ПОШТА“ тј. књажевско српска пошта. На доњој паралелној траци, у речи „ПАРЕ“ слово „Е“ нешто је веће од осталих, асиметрично, почетнички и ружно нацртано. И сам лик кнежев измењен је и представља 19-годишњег кнеза Милана Обреновића у профилу окренутом на лево. Лик је доста невешто приказан; нарочито пада у очи лоше израђено око, уво и врат, тако да цела композиција главе врло мало потсећа на младога кнеза. Бројке „2“ у угловима нису подједнаке; она у горњем десном углу нешто је већа од осталих. Строго узевши, све су оне неједнаке и по величини и по цртежу, и врло речито одају слабу инвентивност аутора и очигледну почетничку несигурност. Оно што чини најупадљивију разлику од марака издања 1869 г. је чињеница да се овога пута кнежев лик, уоквирен двокружним танким линијама неједнаке дебљине, налази на белој, уместо на обојеној основи. Други делови цртежа су скоро дословна копија марака издања од 1869 године.

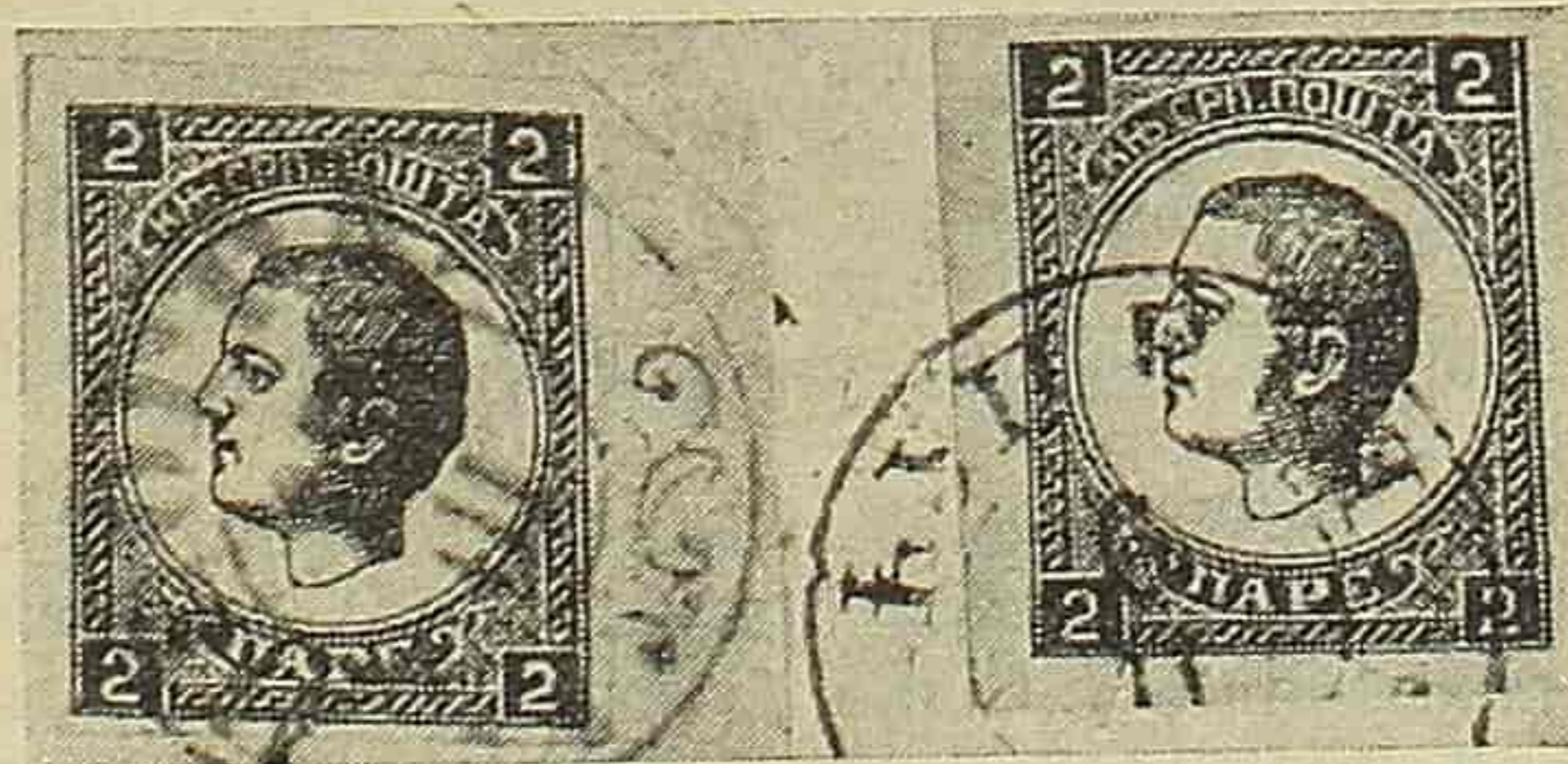
За ове марке Дероко, у више пута поменутој историји, каже да су нешто већа од марака издања 1869 г. — за циглих $\frac{1}{4}$ мм.! Међутим, због честог отсуства спољних оквирних линија, нарочито горње водоравне, која је обично сливена са осталим цртежем па се и не примећује, ово разликовање у величини од $\frac{1}{4}$ мм. готово је неприметно па често, и поред најпрецизнијег мерења, и немогуће. Зато ми и остајемо при тврђењу да су остали детаљи цртежа истоветни са оним од 1869 године.

Марке су штампане у Државној штампарији у Београду, у табацима од 100 комада поређаних у 10 редова по 10 комада, а растојање између појединих примерака износи 3 мм. у оба правца. Папир је сиво жућкасте боје, код Де Смента крем боје, средње дебљине, сличан ономе, на коме су биле штампане марке од 1 паре друге накладе. Гумиране су, углавном, белом гумом, која, услед боје папира, одаје приметан жућкасти тон.

Постоје примерци штампани на белом папиру, нешто пунијем од онога на коме су штампане ове исте марке друге накладе током 1878 године. Ови примерци доста су ретки, а обично су гумирани чисто белом гумом. Боја марака је црна, у нијансама тамно до бледо сиво-црне.

Израда марака првог штампања је, и поред примитивно израђених клишеја, доста чиста, нарочито примерци штампани на белом папиру. Као што је већ поменуто, марке нису зупчане. Међутим Де-

роко у својој историји наводи да су му били познати примерци ових марака зупчани 12:12. Да ли је ово зупчање извршено у Државној штампарији, можда ради пробе, или случајно, нечијом грешком, или је оно чисто приватног порекла, није се могло утврдити. Де Смет је по овоме питању категоричан, и тврди да су зупчане марке чисто приватног порекла, дакле фалсификати. На већ раније поменутој аукцији Е. Лудер Еделман у Цириху (сада „Каринфила“) продавао се, као врло редак, примерак ових марака зупчан $12\frac{1}{2}$. Како је порекло зупчаних марака овог издања спорно и неизвесно, оваквим примерцима треба прилазити крајње обзриво. Чињеница је да у решењу о штампању ових марака није у опште поменуто зупчање, и да до данас није познат аутентично зупчан примерак нађен на целом омоту или новинама. Али није искључена могућност да је, ради пробе, или случајно, званично зупчана извесна количина ових марака, које је касније, после пљачкања музеја и депоа српских марака од стране непријатељских војника у току Првог светског рата, доспела на тржиште и међу филателисте.

Марке су пуштане у течај 1/13 јуна 1873 и о томе је у службеним „Српским новинама“ бр. 41 од 21-11-1937 изашла кратка званична објава. У њој се, између осталог, вели да је министар унутрашњих дела решио „да се за плаћање таксе за новине уведу марке од 2 паре од 1. Јунија текуће године, па тако да се њима замену марке од једне паре, које ће од наведеног дана престати да вреде“.

Марке издања од 1873 године биле су у употреби више година. До душе видели смо да су оне штампане у великој количини, можда свих 1.500.000 комада, како је било предвиђено у решењу О. бр. 342. Међутим, тај нам број, с обзиром на намену ових марака, изгледа превисок. Ако је штампање мање него што је било првобитно предвиђено, није искључена могућност да је у међувремену од 1873—1878 године штампана још која наклада, али о томе немамо никаквих службених података. Можда они раније поменути примерци, штампани на белом папиру и гумирани чистом белом гумом, припадају једној од тих наклада. (Наставиће се)

Celine, izdane u Jugoslaviji za vreme okupacije 1941—1945 godine

Ovaj pregled sadrži podatke, koje sam skupio do sada o celinama izdanim za vrijeme neprijateljske okupacije. Držim da svako nije potpun, jer je vrlo teško doći do svih podataka. Objavljujem ga ipak upravo zato, da ga upoznaju naši sabirači celina i da ovde iznesene podatke uporede s materijalom u svojim zbirkama i zabeleškama, koje su vodili o pojedinim izdanjima (datum i broj rešenja, visina naklade itd.). Sve nadopune i ispravke neka mi ljubazno jave i opišu najkarakterističnije osobine, kao n. pr. tipične i slučajne pogreške tiska itd. U samom pregledu ne ulazim u opisivanje svih pojedinosti i kod svakog izdanja ističem one podatke, koji mi nisu poznati.

I. Italijansko-nemačka okupacija Slovenije

A. Italijanska okupacija 1941—1943 g.

1941. Jugoslovenska dopisnica br. 33 s crnim pretiskom »Co. Ci.« na vrednosnoj oznaci.

1) Din. 1.— zelena.

Datum i broj rešenja i visina naklade nepoznata.

Pomaknut pretisak u raznim pravcima.

1941. Ista dopisnica s crnim pretiskom »R. Commissariato / Civile / Territori Sloveni / occupati / LUBIANA«. Stari naziv države u tekstu poništen sa 4 reda crnih tačaka, a između prve i druge pačetvorine poništenog teksta utiskano »CARTOLINA POSTALE«.

2) Din. 1.— zelena.

Osobine: pomaknut pretisak i slučajna oštećenja slova i tačaka.

Datum i broj rešenja, kao i visina naklade nepoznati.

1941. Dopisnica kao br. 2, samo što je poništenje teksta i u vrednosnoj oznaci složeno od malih rombova.

3) Din. 1.— zelena.

Osobine i ostalo kao kod br. 2.

*

Berlinska »Die Ganssache« spominje dopisnicu s pretiskom na vrednosnoj oznaci »R. Commissariato / Civile / Territori Sloveni / occupati / LUBIANA«, na kojoj je stari naziv države na vrednosnoj oznaci poništen dvema crtama. Ko zna o toj dopisnici što po bliže?

1. VII. 1941. uvedene su na području Ljubljanske pokrajine italijanske marke i celine.

B. Nemačka okupacija 1943—1945 g.

Nakon kapitulacije Italije u septembru 1943. okupirali su Nemci i Ljubljansku pokra-

jinu. Sve do 1944 g. ostale su u prometu italijanske marke i celine bez pretiska, a onda su uz pretiskane marke izdane i celine s pretiskom, koji sadrži u obliku četvorine oko starog grba vojvodine Kranjske dvojezični tekst »PROVINZ / LAIBACH / LJUBLJANSKA / POKRAJINA«.

a) Zatvorene dopisnice

1941. Italijanska zatvorena dopisnica po 25 cent. s oznakom nove vrednosti. U tekstu drugi red »DA 25 CENTESIMI« poništen crnim stupcem, a ispod toga utiskano »KARTENBRIEF — ZALEPKA«.

1) 1 L / 25 cent. tamno-zelena.

Datum i broj rešenja, kao i visina naklade nepoznati.

Iz makulature poznati komadi s jako pomaknutim pretiskom u raznim pravcima.

b) Dopisnice

1944. Italijanska dopisnica po 10 cent. s parolom »VINCEREMO« s pretiskom i oznakom nove vrednosti. Ispod prvog reda teksta utiskano »POSTKARTE — DOPISNICA«.

1) 0.50 L / 10 cent. zelena.

1944. Italijanska dopisnica po 15 cent. bez parole s pretiskom kao na br. 1.

2) 0.50 L / 15 cent. tamno-zelena.

1944. Dopisnica br. 2 s parolom »VINCEREMO«

3) 0.50 L / 15 cent. tamno-zelena.

1944. Italijanska dopisnica po 30 cent. s parolom; pretisak kao na dopisnicama br. 1—3; nova oznaka vrednosti.

4) 0.25 L / 30 cent. smeđa.

1944. Italijanska dopisnica po 50 cent. bez parole; pretisak kao na ranijim dopisnicama; nova oznaka vrednosti.

5) 0.50 L / 50 cent. ljubičasta.

1944. Italijanska dopisnica po 75 cent. bez parole; pretisak kao ranije.

6) 0.75 L / 50 cent. karminska.

Napomena uz dopisnice br. 1—6: Budući mi nije poznat dan puštanja u promet, nisam siguran, da li je ispravan hronološki redosled dopisnica. Visina naklade nepoznata. — Iz makulature poznate su sve dopisnice s jako pomaknutim pretiskom u raznim pravcima.

II. IZDANJE t. zv. N. D. H.

1941. Jugoslovenska dopisnica br. 33 s crnim pretiskom preko teksta i vrednosne oznake.

1) Din. 1.— zelena.

U pretisku teksta poznata su tri tipa prema veličini slova, dužini prvog reda, visini sva tri reda i udaljenosti od pretiska na vrednosnoj oznaci. Tipične pogreške (n. pr. oštećeno slovo »Z« u prvom redu teksta i oštećeno

slovo »A« u prvom redu pretiska na vrednosnoj oznaci). Pomaknuti pretisak i slučajna oštećenja.

1941. Konačno izdanje. Desno u traci vrednosna oznaka, ispod toga grb. Bijeli rapavi ili gladak karton; veličina 148 : 102 mm.

2) Kuna 1.— zeleno-modra (Velebit).

1942. Nova izrada i povišena vrednost. Bijeli rapav ili glatki karton; kocke u grbu ispunjene bojom; vitice iscrtane više okruglo i debelo. Veličina 150 : 105 mm.

3) Kuna 1.50 tamno-zelena i crna (Zelenik).

Poznati su prelivi boje vrednosne oznake. 1943. Dopisnica br. 3 u novoj izradi na smeđe-žutom glatkom kartonu. Kocke u grbu šrafirane, vitice iscrtane tanko i više jajoliko.

4) Kuna 1.50 tamno-zelena i sivo-crna (Zelenik).

Poznati su prelivi boja vrednosne oznake (crno-zelena i maslinasto-zelena).

1944. Povišena vrednost, nova vrednosna oznaka; smeđe-žuti ili sivkasto-smeđi karton razne debljine.

5) Kuna 2.— karminasta (Katedrala u Zagrebu).

Svetliji i tamniji prelivi tiska.

Kad je 1944. godine, uvođenjem maraka »ratnog doprinosa«, na indirektan način povišena poštanska tarifa, bilo je propisano da se na dopisnici br. 4 mora nalepiti još za 7 kuna tih maraka. Ta svota je od 1. I. 1945. povišena na 20 kuna.

Visina naklade za dopisnice br. 1—4 nije poznata, jer nije objavljena službeno.

III. LOKALNO IZDANJE ZA MEĐUMURJE 1941. GODINE

1944. Jugoslovenska dopisnica br. 33 s crnim pretiskom kao na franko-markama lokalnog izdanja za Međumurje.

1) Din. 1.— zelena.

Kad su u Čakovcu 12. IV. 1941., neposredno pred ulazak mađarskih trupa, pretiskane jugoslovenske franko marke od Din. 0.50 do 30.— za spekulativno privatno izdanje, pretiskano je i oko 70 komada dopisnica. Te dopisnice, kao i marke, nemaju nadležno odobrenje i nisu bile u prometu.

IV. LOKALNO IZDANJE ZA OTOK UGLJAN 1941. GODINE

1941. Jugoslovenska dopisnica br. 33 s crnim pretiskom »Occupazione / ITALIANA / 12 aprile / 1941 XIX« preko vrednosne oznake.

1) Din. 1.— zelena.

Tu dopisnicu dao je, uz jugoslovenske marke, pretiskati zapovednik italijanske posade na otoku Ugljanu. Pretisak nije službeno odobren, pa ni marke ni dopisnice nisu puštene u promet.

V. LOKALNO IZDANJE ZA ZADAR 1943. GODINE

1943. Italijanska dopisnica po 30 cent. (s parolom »VINCEREMO«) s crnim pretiskom »Deutsche / Besetzung / Zadar« preko vrednosne oznake.

1) 30 cent. smeđa.

Naklada iznosi navodno 10.000 komada.

VI. LOKALNO IZDANJE ZA ŠIBENIK 1944. GODINE

1944. Italijanska dopisnica po 30 cent. (s parolom »VINCEREMO«) s crnim pretiskom preko vrednosne oznake, teksta i parole.

1) Kuna 2.—+1.— / 30 cent. smeđa.
Naklada 16.900 komada.

VII. LOKALNA IZDANJA ZA KOTOR 1943—1945 GODINE

1944. Italijanske dopisnice po 30 cent. s parolom »VINCEREMO« i po 75 cent. sa crnim pretiskom »Deutsche / Militär / Verwaltung Kotor« preko vrednosne oznake i s natiskom nove vrednosti.

1) Lit 1.— / 30 cent. smeđa.

2) Lit. 2.— / 75 cent. karminska.

Oznaka nove vrednosti nalazi se na dopisnici br. 1 iznad pretiska, a na dopisnici br. 2. ispod pretiska.

Naklada 7.000 i 1.500 komada.

VIII. IZDANJA ZA OKUPIRANU CRNU GORU 1941—1943. GODINE

A. Italijanska okupacija 1941—1943. godine 1941. Jugoslovenska dopisnica br. 33 s crnim pretiskom »Montenegro / Crna Gora / 17-IV-41-XIX« preko vrednosne oznake. Stari naziv države u tekstu pretiskan pačetvorinastim stupcem, koji se sastoji od 17 vodoravnih crta.

1) Din. 1.— zelena.

Ostali podaci nepoznati.

1941. Italijanska dopisnica br. 91 II s pretiskom »CRNA GORA« ispod vrednosne oznake

2) 50 cent. smeđa.

Ostali podaci nepoznati.

B. Nemačka okupacija 1943—1945 godine 1944. Jugoslovenska dopisnica br. 33 s pretiskom »1 LIRE / Deutsche / Militaer- / Verwaltung / Montenegro« preko vrednosne oznake, na kojoj je stari naziv države poništen s tri reda malih kvadrata. Prva tri reda teksta poništena kao na italijanskoj dopisnici br. 1.

1) Din. 1.— zelena.

Ostali podaci nepoznati.

IX. IZDANJA ZA OKUPIRANU SRBIJU 1941—1944. GODINE

1941. Dopisnica stare Jugoslavije br. 33 sa zelenim ornamentiranim mrežastim pretiskom preko teksta i vrednosne oznake.

1) Din. 1.— zelena.

Osobine: Pomaknuti tisak.

1942. Dopisnica kao br. 1. Tekst pokriva crvena ornamentirana mrežica, koja ima samo 4 člana (br. 1 ima 5 članaka). Preko vrednosne oznake dijagonalno od levog ugla gore prema desnom dole »SERBIEN«

2) Din. 1.— zelena.

1942. Dopisnica kao br. 1 i 2. Preko prva tri reda teksta ljubičasta ornamentirana manja mrežica sa 4 članka; zadnja 2 reda teksta nepretiskana. Na vrednosnoj oznaci stara vrednost i ime države poništeni s crnim stupcima; nad tim dijagonalno od levo dole prema desnom gore »SRBIJA«; ispod toga vodoravno oznaka nova vrednosti »D 1.50«.

3) Din. 1.50 / 1.— zelena.

Berlinska »Die Ganssache« pod red. br. 4 krivo objavljuje s istim pretiskom i dopisnicu s prvotnom vrednošću od din. 1.50.

1942/43. Konačno izdanje sa slikom Vuka Karadžića u vrednosnoj oznaci i oznakom vrednosti »1.50 DINARA 1.50«. Tekst glasi u 2 reda »SRBIJA« / Dopisna karta«.

4) Din. 1.50 zelena.

Osobine: Razlike u boji tiska, i u debljini papira.

U 1944. godini tiskano je novo izdanje dopisnice br. 4, koje ima oznaku vrijednosti u ćirilici i latinici »2 DINARA 2«. Ta dopisnica nije puštena u promet zbog ulaska narodnooslobodilačke vojske i Rusa u Beograd. Zalihe su kasnije upotrebljene za prvu dopisnicu nove Jugoslavije. »Die Ganssache« krivo objavljuje i tu nepretiskanu dopisnicu pod br. 6.

Za dopisnice br. 1—4 nedostaju podaci o datumu puštanja u promet, rešenju o tome, kao i o visini naklade.

Наши велики људи на маркама

— ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ —

У прошлом столећу нису се на маркама могле видети слике заслужних великана, нарочито не књижевника. Обично су издаване марке са сликама Владалаца, претседника република и других државника. Тако је било и у краљевини Србији, па донекле и у старој Југославији, — издаване су већином марке са сликама владалаца. У Србији, пуној Вукових поштовалаца, није никада никоме падало на памет да га овековечи на маркама, једно због тога што тада марке нису ни издаване у циљу обележавања догађаја и овековечења знаменитих људи, а друго, и зато што тада у Београду није ни било филателиста, који би се том идејом могли загрејати, — и ако су се кроз то време дешавали догађаји, који су могли дати повода за таква издања: у то време (1897 године) извршен је пренос Вукових костију из Беча у Београд; па је у то време (1887 године) пала и стогодишњица Вукова рођења и педесетогодишњица његове смрти (1914). Стара Југославија такође није ничим показала вољу да на овај начин ода пошту великом Вуку.

Први пут се Вукова слика јавља на вредносној ознаци на дописној карти, која је издата за време окупације Србије, 1942 године. Ова је дописница доцније, 6 XII. 1944, употребљена, са претиском новог државног грба преко вредносне ознаке, као прво издање дописних карата савезне поштанске управе Демократске федеративне Југославије.

За време окупације било је у припреми једно издање марака са сликама знаменитих Срба. Познати су наши пробни

отисци од марака са сликама Вука Караџића и Доситеја Обрадовића. Тадање више власти нису одобриле ово издање.

И „влада“ у избеглиштву у Лондону обележила је 25 годишњицу постојања Југославије једним пригодним издањем марака са сликама великих Југословена, па је на једној од шест марака те серије дата

и слика Вука Караџића. Ова се слика могла видети и на посебно издатом блоку, на коме су биле отштампане све те марке

(Zumstein: Jugoslavische Exil Regierung in London). — 1950 године на филателистичкој изложби у Загребу држ. трг. предузеће „Југофилателија“ је продавала ову серију марака, па и марку са Вуковом сликом, са претиском „1945“, — ма да оне нису биле никакво званично издање.

Поводом прославе стогодишњице реформе српског правописа и прославе Вука Караџића, која је одржана 27. IX. 1947. у целој Југославији, издата је једна серија спомен-марака (бр. 191—193), од којих једна са Вуковом сликом.

Да бисмо дали могућности нашим старијим читаоцима да освеже знање о Вуку, а омладинцима, да се упознају са великим делима овог великог Србина, дајемо из „Народне енциклопедије српско-хрватско-словеначке“ изводе из чланка А. Белића о Вуку Караџићу.

Вук је рођен 26. X. 1787. у селу Тршићу, као шесто дете у породици, досељеној раније из Херцеговине (од Дробњака). Добио је прво образовање у манастиру Троноши; био је затим писар код задарског војводе Ђурчије. Године 1904. кад му је отац пострадао од Турака, отишао је у Карловце да се учи (учитељ му је био Лукијан Мушички), па у Петрињу у Хрватску, али се ускоро вратио у Србију, и постао је секретар војводе Јакова Ненадовића (1807), затим Правителствујућег Савета (1809). Једно време био је учитељ у Београду и другде (1811 до 1813). После пропасти Србије (1813) отишао је у Беч, упознао се, крајем те године, са Копитаром. Од тада почиње Караџић рад на српској књизи. Део 1815 и 1816 године провео је међу пријатељима у јужној Угарској. 1819 био је Вук у Русији, где се састао са Карамзином, чувеним руским историком, Жуковским, књижевником, Шишковом, грофом Румјанцовом, познатим меценом, Аделунгом, научником-филологом и др. знатним људима. 1820 и 1822 био је у Србији, али није могао, због интрига, остати уз кнеза Милоша, да га учи писмености. Да би могао живети, решио је Караџић да учи медицину, и тога ради, а такође и ради штампања народних песама, отишао је у Немачку, где је успео, при помоћи Јакова Грима, ово поседње да уради. Ту се упознао са Гетеом и другим знатним Немцима. За своје научне заслуге добио је 1826 пензију од руског цара. После 1825 Караџић је провео већи део живота у Бечу. 1828—1831 путовао је у Србију, ради превођења на српски језик Code Napoleon, и био је једно време члан београдског суда, али је убрзо, увређен од људи из околине кнеза Милоша и озлојеђен, оставио Србију и упутио је (1832) писмо кнезу Милошу, у коме је изнео све ружне стране његова режима. 1834—1836 путовао је Караџић по југозападним крајевима (Далмацији, Боци Ко-

торској, Црној Гори), добивши помоћ од руске Академије Наука. 1837—1838 путовао је по Срему, Славонији и Хрватској, 1841 по Далмацији, са Русима Прејсом и Надеждином. Доцније, 1859—1861 провео у Србији (у Београду), са својом породицом, а бивао је у Србији и 1848 и 1852. Око тридесетих година добио је Караџић сталну помоћ од српске православне општине у Трсту; примао је затим и пензију кнеза Милоша (од 1835), а када се кнез Милош, после одласка из Србије, преселио са својим сином у Беч, Вуково се материјално стање знатно поправило. Он је са кнезом Милошем и Михаилом био у блиским везама и они су га за све време његова доцнијега живота и рада обилно помагали. — 16. I. 1818 венчао се Караџић у Бечу са Аном Краусовом, која му је била целог живота веома привржена. Деца су му умирала; остали су му у животу кћи Мина (1858 удата за А. Вукомановића) и син Димитрије, који је, због пијанства, 1866 морао напустити српску војску. — Вук је умро 26. I. 1864 у Бечу. — 1897 тело Вуково пренесено је из Беча на свечан начин и сахрањено у Београду, у гробници Саборне цркве.

Караџић претставља, и по својим интелектуалним и по моралним особинама, врло ретка човека. И ако је радио у време романтичарског покрета, и ако је тај покрет био од значаја за његов рад, јер је потстицао купљење народних умотворина и омогућавао њихову праву оцену, Караџић је био реалиста. Његов трезвен ум није допуштао, да се он не успротиви свима силама својим против правца, који је тада владао у нашој књижевности, и за који је сматрао, да је штетан и за нашу књижевност и за народну културу. — Али највише нас задивљује и у томе се огледа генијалност његове природе, што је Караџић, без великог образовања и спреме, необично тачно и дубоко схватио сву величину значаја своје реформе и није од ње доцније, за све време свога живота, никад отступио. Његов пријатељ Копитар, нема сумње, саветовао му је, да пише чистим народним језиком; он му је знатно помагао, и превођењем речи на немачки и латински језик, и техничким и стручњачким упутствима, да тако брзо састави свој Српски Рјечник 1818. Али Копитар му није могао дати ону снагу, са којом је он бранио једном заузети положај, и ону необичну осетљивост за све што је народно, почевши од језика па до последњих знакова народне патријархалне културе.

И ако је Караџић више сам радио, него што је говорио о својој реформи и о својој раду, ипак је јасно, да је он осећао да у основици, и у књижевности и целокупној нашој култури, морају бити наше народне особине у својој оригиналности

и чистоти својој. Он је осећао, да наша култура, и духовна и материјална, може бити творачка само тако, ако се развија на народној основици и у народном духу. Зато је Караџић оснивач наше националне културе, која се тако отпочиње ослобођењем наше државе од Турака.

Као познавалац народног језика, народних умотворина и народних творевина у опште, Караџић је јасно видео, да је тадашњи развитак нашег народног језика, који се тако јасно оцртавао у народним умотворинама, доспео до таквог ступња савршенства, да је народни језик могао врло лепо послужити као основица једне целе књижевности и вештачке културе. Зато је Караџић сматрао, да слободно може ставити границу између књижевног језика овога времена, основаног на народном језику тога времена, и свега онога што му је претходило, и у Војводини, и по другим покрајинама нашим, и тако га одвојити и од свега што је сумњиво и спорно. Од његова Српског Рјечника, великих збирака српских народних песама и од Вукова књижевног рада требало је да отпочне српска књижевност новог времена. То је основна идеја целокупног рада Караџићевог. Зато је он, са великом љубављу и са необичном тачношћу, износио оно, што се у народу находило.

1814—1818 време је Вукова учења и спремања. 1814 издао је песмарицу, по сећању, још врло несавршену. Исте године (1814) написао је и прво своје граматичко дело, **Писменицу српскога језика, по говору простог народа**. Она је изненадила Копитара богатством и лепотом материјала, тако да је он назвао Караџића граматичким генијем. 1815 Караџић је издао **Народну Српску Песмарицу** (част втору), у којој су песме сакупљене из уста певача. Ову књигу написао је старим правописом, због незадовољства, које је подигао ортографијом прве песмарице и писменице.

1816 и 1817 спремао је Караџић свој речник. После колебања у ортографији,

које је показао у другој Песмарици, и нарочито у Објављенију (1816) о Српском Рјечнику, а за које га је оштро прекорвао Копитар, Караџић се дефинитивно одлучио да изврши ортографску реформу, заједно са реформом књижевног језика. У неколиким полемичко-критичким саставима, Караџић је нашао произвољност твораца славено-српског језика (а нарочито Милована Видаковића), који што хоће и колико хоће узимају из црквеног језика, а колико хоће из народног, — пишу по „правилима бабе Смиљане“. Али своју потпуну реформу изнео је Караџић тек у предговору своме Српском Рјечнику.

Његов **Српски Рјечник** (1818) значи епоху у његову раду и прекретну тачку у развоју нашег књижевног језика и правописа. Што се књижевног језика тиче, Караџић износи неопходност, да књижевни језик буде чист народни. Како се тим језиком говори између Дрине и Мораве најчистије, он тражи да се тај говор и употребљава у књижевности, тј. јужно и источно наречје. У речнику је завршена и његова ортографска реформа, основана на начелу, да сваки звук нашега језика има и засебан знак. Правило: пиши као што говориш, имало је правописни значај; оно што изговараш обележи нарочитим знацима; све је остало непотребно (на пр. разни словенски знаци, којима нису одговарали нарочити звуци). Тако је Караџић тада први пут, унео своје нове знаке: њ, љ, ћ, ђ, џ и ј.

1819 Караџић се у Петрограду погодио са Лондонским Библиским Друштвом и са Руским Библиским Друштвом, да преведе Нови Завет на наш језик. Он је то и учинио и превод послао. Али је његов превод добио на оцену Ат. Стојковић, професор Универзитета у Харкову (Србин по пореклу), одбио га, а сам га прерадио и дао као свој друштву. После и других покушаја, Караџић је свој превод штампао тек 1847.

(Наставиће се)

Инж. АЛЕКСАНДАР Ј. ПЕТРОВИЋ

Упути у филателију - Филателистичке организације

Филателистичке организације су друштва, клубови и др., у која се удружују филателисти ради лакше набавке и размене марака и других филателистичких потреба, за стручно проучавање марака и обавештавање о постигнутим резултатима у томе правцу, за обавештавање о стању и ценама марака на тржишту, ради обавештавања и упућивања млађих скупљача

у филателију, за борбу против фалсификата, швиндлерских продуката и против оних који раде да на недопуштен начин долазе до потребних им марака или до лаке и непоштене зараде од неупућених скупљача марака.

Већ педесетих година прошлог века појавила су се удружења, која су, поред скупљања старог новца и др., скупљала и

поштанске марке, а у идућем деценију појавила су се и чисто филателистичка друштва. Природно је да су у почетку то били мали кругови, који су се доцније развили у моћне организације, које су веома корисно служиле својим члановима, како на својим састанцима (предавањима, обавештењима), тако и својим књижницама, издавањем каталога, стручних листова и специјалних филателистичких дела, узимањем својих чланова у заштиту од нечесних испоручивалаца и фалсификатора марака, испитивањем марака и услугањем скупим помоћним средствима (кварц-лампама и др.), до којих појединци не могу доћи.

Делатност једног друштва, у главном, простире се највише на једну варош или на поједине делове вароши, али их има која своје чланове врбује и са већих територија, па и међународних.

Да би што боље, што лакше и са што више успеха спроводиле своје жеље и прописане смернице, локалне организације удружују се у земаљске савезе, који имају да спроводе више циљеве својих чланова: да издају листове, да приређују изложбе, да образују филателистичке дане, да интервенишу, према потреби, између појединих организација — својих чланова, као и код страних друштава, да интервенишу код поштанских управа и других државних власти ради спровођења оправданих жеља својих чланова.

Прво друштво, чији су се чланови бавили, поред скупљања новца, и скупљањем поштанских марака, био је »*Omnibus Club*« у САД, основан 1856 године. — Прво пак друштво, које се бавило искључиво поштанским маркама, било је основано 1 маја 1866 године у *St. John*-у у Новом Брауншвајгу и звало се »*The excelsior Stamp Association*«, које је издавало и свој лист »*The Postman's Knock*«.

У Југославији је пре Другог светског рата постојало 56 разних филателистичких организација у 40 разних места, осниваних у разна времена и постојалих дуже или краће време. Прва филателистичка организација на територији Југославије била је у Дубровнику, основана 1890 године (*Societa Philatelia*); не зна се кад је обуставила рад. Најстарије друштво са непрекидним радом је „Хрватско филателистичко друштво“ у Загребу, основано 1897 године.

28 маја 1933 године основан је „Југословенски филателистички савез“, у који су ступиле све тадање организације у Југославији. Седиште Савеза је било у Београду. Претседник му је био за све време наш реномирани филателиста пок. Евжен Дероко. До иступа хрватских филателистичких организација из Савеза у Савезу је било учлањено 34 друштава.

31 марта 1940 г. образован је Хрватски филателистички савез у Загребу, у који је било учлањено 12 организација са територије бановине Хрватске, које су иступиле из Југословенског филателистичког савеза.

Југословенски филателистички савез по уласку Немаца морао је обуставити целокупно своје деловање. Хрватски филателистички савез наставио је рад без прекида. Претседник овог Савеза је стално Радослав Хорват.

После ослобођења у Београду је било најпре основано Српско филателистичко друштво, које је било кратког века, а затим, 22 августа 1948 г. основан је у Београду Савез филателиста Србије, 24 јула 1949 г. у Љубљани је основана Филателистичка звезда Словеније, а исте године је основан и Савез филателиста Босне и Херцеговине. 29 јануара 1950 г. у Скопљу је основан Савез филателиста Македоније, Сада, дакле постоје пет републичких савеза. Савез Црне Горе је у оснивању.

15 јуна 1951 године основан је врховни Савез филателиста Југославије са седиштем у Београду, у чију дужност спада, поред осталог: координација рада републичких савеза у свима правцима — у популаризовању, омасовљењу и развоју филателије путем штампе, предавања и др.; у борби против фалсификата и шпекулације; у заступању и репрезентацији југословенске филателије у земљи и иностранству; у повезивању наших организација са страним; у претстављању југословенске филателије у Међународном филателистичком савезу.

Ради решавања међународних потреба међу филателистичким организацијама основан је 18 јуна 1926 г. Међународни филателистички савез (*Federation Internationale de Philatelie*). Главни задаци ове федерације: да буде веза међу савезима у појединим државама; да проучава све оно што је заједничко свим савезима, а нарочито да се бори против интернационалних фалсификатора и сувишних, непотребних издања марака; да се стара о приређивању међународних изложба и др.; да буде заступник филателије код Светског поштанског савеза, у Берну. У ову међународну организацију учланио се и наш Савез филателиста Југославије.

И савези и остали организације Југославије приређивале су изложбе и издавале своје листове и друга посебна филателистичка дела. Тако је предратни Југословенски филателистички савез издавао свој лист »*FILATELISTU*« од 1. I. 1935 до 1. I. 1941, а од тада »*JUGOSLOVENSKOG FILATELISTU*« до 1. IV. 1941. и посебна дела: »*Poštanske marke Države Srba, Hrvata i Slovenaca — Jugoslavije*. — I. Marke sarajevskog izdanja (Bosne i Hercegovine)

1939 и »Istorija poštanskih maraka Srbije« од Е. Дерока, 1940. — Хрватски филателистички савез издаје свој лист »HRVATSKU FILATELIJU« од 1. I. 1941. до 1. VII. 1942., од тада до краја 1944 г. »HRVATSKU FILATELISTIKU«, а од тада до данас »FILATELIJU«, сем тога издао је 9 свезака »PRIRUČNIKA MARAKA« и »SPECIJALNI KATALOG MARAKA F. N. R. JUGOSLAVIJE«. — Савез филателиста Србије издаје свој орган „ФИЛАТЕЛИСТУ“ од 1. IX. 1949. до данас. — Филателистичка звезда Словеније издаје своје гласило »NOVU FILATELIJU« од 1949 г. до данас. — Хрватско филателистичко друштво у Загребу издавало је свој лист »FILATELISTU« од 15. IV. 1919. до краја 1940.; посебно делце »ZAŠTO I KAKO SE SABIRU MARKE« од Мије Филиповића. — Југословенски филателистички клуб у Београду: „ГЛАСНИК ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ КЛУБА“ 1934—1936 године. — Клуб сабирача марака у Загребу: »VJESNIK KLUBA

SABIRAČA MARAKA U ZAGREBU« у 1937 години 7 бројева и у 1938 г. 3 броја. — Колектор, филателистички крожек у Крању, издавао је своје гласило »KOLEKTOR« од 1924 до 1934 год. — Руско филателистичко друштво „РОССИКА“ издавало је, на руском језику, лист „РОССИКА“ од априла 1930. до 1940. године. — Филателистичка задруга с о. ј. у Загребу издавала је између 1921 и 1924 г. своје гласило »FILATELISTIČKI GLASNIK«. — Филателистички клуб у Загребу издавао је у 1938 години свој месечник »IZVJEŠTAJ FILATELISTIČKOG KLUBA«. — Филателистички клуб „Оријент“ у Руми издавао је свој лист »ORIENT JOURNAL« «на српском француском и немачком језику између 1926 и 1928 године.

Многе наше организације приређивале су изложбе и издавале своје изложбене каталоге и водиће. У приређивању изложба нарочито се истиче Загреб, а затим Нови Сад, Београд, Суботица и др.

Успостављење поштанске службе у Црној Гори и прво издање њених марака

Ииж. Едвин Милер први пут је објавио чланак о овој теми у бечком листу „DIE POSTMARKE“ за 1929 годину чланак „Die Einrichtung des Postdienstes in Montenegro und die erste Markenausgabe dieses Landes“. После двајестину година Милер се опет враћа овој теми и на основи докумената објављених у наведеном чланку, „обогаћеним великим бројем других неиздатих докумената и материјала“, исто као и темељним проучавањем самих марака спремио је нов рад на енглеском језику, који је објављен у листу „THE KOLLECTORS-PHILATELIST“ у Њу-Јорку, а одатле је преведен на француски и у току 1951 године објављује се у швајцарском тисту „BERNER BRIEFMARKEN ZEITUNG“ у наставцима, почевши од бр. 5/6.

Из тих Милерових радова објављујемо материјал који ће занимати наше читаоце.

Црна Гора била је једна од оних граничних области великог отоманског царства, које се у XIX столећу отргоше испод њене власти и постадоше самосталне државе. Од свију тих држава (Србије, Бугарске, Румуније, Грчке и Црне Горе) била је Црна Гора најмања. Земља, од природе врло маћухински обдарена, налази-

ла се, кад се ослободила турског господарства, у стању потпуне заосталости. Није било никаквог уређења, које би потсећало на једну европску државу. Поште које нас овде највише интересују нарочито су биле у јадном стању. Домаће поштанске службе није ни било; ни у 1870 години није било ни једног јединог поштанског уреда у целој земљи. Преписка становништва, већином аналфабета, била је минимална. Непостојање трговинских веза с иностранством чинило је међународну пошту скоро излишном, по које писмо за иностранство потицало је од кнежевске породице, чланова владе и од странаца и слато је преко аустриске поште у Котору, докле је водио од Цетиња један планински пут, а и преко Бара (до 1878 г. под турском влашћу), у коме је тада постојала по једна турска и аустриска пошта. У самој земљи пак био је човек упућен на приватне гласнике.

У 1860 години дошао је на крмило државне управе кнез Никола, који је одржавао пријатељске везе с Аустро-Угарском и имао у цару Францу Јосифу доброг пријатеља. Први покушаји побољшања комуникација у овој малој земљи изгледа да су отпочети 1869 године. Те године лични секретар кнеза Николе, Јован Сундечић дође у везу са аустриском дирекцијом пошта за Далмацију у Задру и, после неких преговора, би закључена не-

ка врста поштанског споразума. Писма за Црну Гору била су франкирана у аустриској вредности од 5 крајцара од писма. Поштоноше су их преносиле од Котора до Цетиња, одакле су била разношена приватним средствима, јер још није било унутрашње поштанске службе. Из политичких разлога, Аустрија се старала да ојача своје везе са Црном Гором. Она је тежила за наклоношћу ове земље, као и других балканских народа, надмећући се са Русијом, која инсталира, 1870 године, прву телеграфску везу за кнежевину, да би тиме придобила њене симпатије. 1871 године би послат један аустриски поштански чиновник на Цетиње да надгледа примање и расподелу поште за Котор.

Почетком 1871 године затражи кнез Црне Горе преко Сундечића од аустриске владе да му укаже помоћ у организовању пошта у земљи и изјави готовост за закључење поштанског уговора са Аустро-Угарском. Аустријска влада одазва се овој молби и надлежним одељењима аустриског министарства трговине би стављено у дужност, да, у споразуму с мађарским министарством, предузму потребне кораке да се изиђе у сусрет жељама кнеза Николе, увек са оном политичком тежњом да се задобије терен у пословима ове мале земље. Министарство трговине пренесе пак ову ствар, било зато што ју је сматрало сувише ситном или зато што је хтело да упрости поступак, на дирекцију пошта у Задру и даде налог овој за вођење преговора, задржавајући за себе само дефинитивно решење. Акта о вођеним преговорима налазила су се делом код аустриске генералне дирекције пошта у Бечу, делом су остала код дирекције пошта у Задру. Прегледом аката у Бечу постигнуто је много интересантних резултата, али ипак нису добивени беспрекорни одговори на сва питања. Али, пошто је питање израде првих црногорских поштанских марака у првом реду било вођено између министарства трговине и аустриске државне штампарије, дају акта, која су нам стојала на расположењу о овој ствари, која нас највише интересује, доста исцрпно обавештење.

Преговори, који су били вођени између дирекције пошта у Задру и личног секретара кнеза Николе, простирали су се најпре само на закључење поштанског уговора; тек после тога требало је да буде претресано питање о организовању пошта у Црној Гори. После сразмерно кратких преговора, 25 маја 1871 године потписао опуномоћеници — Адолф Ритер фон Лама, ц. кр. виши поштански саветник и директор пошта у Далмацији и Јован Сундечић, приватни секретар Николе — „Поштански споразум закључен између владе Њ. ц. и кр. Величанства и Њ. Височанства

кнеза Црне Горе. Овај споразум био је састављен од 39 параграфа, у којима се третиране скоро све гране пошт. службе. Узајамна размена поштанских пошиљака требала је да се врши само једним путем — Цетиње — Котор, уређеним од црногорске владе. Беше уговорена размена за: писма, штампане ствари, новине и робне узорке до 15 лота, вредносна писма и поштанске упутнице до 100 форината, најзад за пакете до 10 фунти (5 кгр.). Осим тога, беше допуштена препорука и експресно достављање, затим захтевање потврде пријема, односно отправљање потражница. Таксе беху уопште као у унутрашњем аустриском саобраћају, само таксе за сваки лот тежине писма беше утврђена на 7 новчића; ипак, беше за промет између Црне Горе и Которског окружја одређена умеренија такса од 5 новчића за сваки лот. Такса за поштанске упутнице до 50 форината требала је да износи 20 крајцара (новчића), до 100 форината 40 крајцара. — Односно франкирања каже се у чл. 18 Споразума: „Франкирање кореспонденције сваке врсте може се вршити помоћу односних поштанских франко-марака“. За нефранкирана писма имала се наплаћивати двострука такса. Споразумом је затим било одређено још за званичну кореспонденцију узајамно ослобођење поштарине, а тако је регулисан и транзитни промет, при чему се Аустро-Угарска обавезала да узима у рад и писма упућена за иностранство исто тако као да су била предата у самој Аустро-Угарској. За поделу убраних поштанских такса беше утврђен нарочити кључ; тако је од сваког писма добијала Аустро-Угарска 5/7, а Црна Гора 2/7 таксе на писму; код штампаних ствари и робних узорака био је кључ 3/5 за Аустро-Угарску и 2/5 за Црну Гору; само у блиском промету између Црне Горе и Которског окружја остајао је порто предајној управи. Исто тако остајала је и такса за препоруку, такса за потврду пријема и за потражницу предајној управи; такса за експресну доставу, напротив, доставној управи. Таксе за поштанске упутнице требало је да буду дељене између обе поштанске управе на равне делове.

Као време ступања на снагу овог споразума био је утврђен 1 септембар 1871 г. Испоставило се пак, већ кратко време после потписивања споразума, да се на то ни помислити не може, да се пусти да споразум ступи на снагу заказаног дана. Јер се у Црној Гори отпочело са уређивањем поштанске службе у самој земљи тек после потписа споразума. Пошто не беше још ниједног јединог поштанског уреда, па следствено нити какве поштанске управе, то се није могло свршити за

кратко време; а кнезу пак, нарочито недостајаху потребна новчана средства. Он се ради тога обрати, највад, опет преко свога приватног секретара, на аустриску владу, да би му она уступила потребан материјал за успоставу пошта, а истовремено, изјави да је потребно одлагање ступања на снагу споразума. Аустриска влада задржа ратификовање уговора и нареди — било је међутим од закључења споразума протекло скоро годину дана — министарству трговине даље вођење односних преговора. Ово министарство даде 8 јула 1872 године налог дирекцији пошта у Задру и затражи, нарочито, да му се поднесе списак оног материјала, који је потребан Црној Гори. Задарска дирекција пошта беше, очевидно, очекивала само на овај позив и већ 17 јуна 1872 посла један опсежан списак службених реквизита, потребних за Црну Гору. У њему су била уведена сва потребна средства за устројство извесног броја поштанских уреда у Црној Гори, почевши од фирма на пошти, па све до потребних марака за писма. Аустриска поштанска управа требало је да стави на расположење готово све: часовнике, ваге за писма, касе, поштанске жигове итд. Како је кнез Црне Горе себи претстављао плаћање свих тих ствари види се из пропратног писма, са којим задарска дирекција пошта спроведе поменути списак. Тако се тамо каже:

„У вези наређења од 8 ов. м., ради даљег решења, са прилогом подноси се извештај, да је при разговору, који је јуче потписати имао са приватним секретаром кнеза Црне Горе, Г. Сундечићем, који се овде налазио при пропутовању; он је дао да се увиди кнежева нада да би

7 новчића	— — — — —	300	табака	по	100	марака
2 и 5 новчића	— — — — —	200	„	„	100	„
3, 10 и 15 новчића	— — — — —	100	„	„	100	„
25 новчића	— — — — —	50	„	„	100	„
Укупно дакле	— — — — —	1500	„	„	100	„

Према томе гласио је налог државној штампарији од 1 јула 1872 г.:

Према поштанском споразуму закљученом између аустро-угарске монархије и Црне Горе потребује кнежевска црногорска поштанска управа у приложеном списку наведени број марака за писма.

Позива се дирекција да јави овамо, да ли ове марке према приложеној мустри може дирекција израдити и колико би изнели набавни трошкови.

Државна штампарија одговара 7 јула 1872 године:

„У решењу дописа од 1 ов. м. хита потписана дирекција да саопшти да би државна штампарија била у стању да изради марке за писма за кнежевску црногорску управу према приложеној мустри.

требало да буду од аустриске владе даровани сви предмети припремљени благонаклоним старањем ц. кр. министарства — с обзиром на сиромаштво земље.

И ма да из овога сасвим јасно проистиче, да се у истини једва може рачунати са наплатом предмета који треба да буду лиферовани Црној Гори, предузе министарство трговине одмах потребне кораке за њихову набавку. За службене реквизите би издат налог управи поштанске економије 1 јула 1872 године (П.В. 15.697/956), а ради поштанских марака обратише се на аустриску државну штампарију. Црна Гора је била поднела за марке за писма један цртеж и уз то приложила списак потребних количина. За валуту беше се одлучило за аустриску у форинтама. Беше предвиђено седам разних вредности: 2, 3, 5, 7, 10, 15 и 25 новчића (крајцара) и то: 2 новчића за штампане ствари и робне узорке, као и за допуњавање вредности (3+2=5 новчића, 5+2=7 новчића за локална писма, штампане ствари за иностранство, као и за допуњавање вредности (2+3=5 новчића), 5 новчића за писма за унутрашњост земље, као и за она у оближњем саобраћају с Аустријом, 7 новчића за писма за Аустрију, 10 новчића за двострука писма у унутрашњем промету, за таксу за препоруке и повратну потврду, 15 новчића за експресну таксу, као и за писма за иностранство, 25 новчића за препоручена писма за иностранство и теже пошиљке. — Из белешака у актима произлази да је требало да се испоруче од појединих вредности следеће количине, које су на крају и биле припремљене:

Испорука пак не би могла бити извршена пре три месеца, јер припреме за штампање, као резање у бакру портрета

Њ. Височанства кнеза Николе и израда одговарајућег броја клишеа захтевају дуго време.

Што се тиче трошкова, они се разликују према утрошцима за поменуте припремне радове и према сопственим издацима за израду марака.

Припремни радови приближно би изишкивали износ од 280 форината, док трошкови означених 1050 табака по 100 марака укључиво издатак за папир по 17 фор. 50 кр. приближно се цени са 86 форината."

Међутим, и управа поштанске економије извештава, да је у стању да испоручи потребне ствари и колике би трошкове за ово требало ставити на расположење. Министарство трговине достави резултат ових предрачуна 17 августа 1872 г. (П. бр. 20.406/1194) дирекцији пошта у Задру и стави јој у дужност да води даље преговоре са црногорском поштанском управом, која је у међувремену уведена у живот, а која пак у ствари још није ничим имала управљати, пошто још увек ни једног јединог поштанског уреда није било у земљи.

Изгледа, као да је Црна Гора хтела тада хотимично да успорава брзо напредовање преговора, јер је тек после три месеца министарство трговине могло издати одељењу за поштанску економију и државној штампарији наређења за набавку одн. израду потребних службених реквизита за Црну Гору. Што се тиче марака за писма, 14 новембра 1871 г. беше наређено подношење пробних отисака, — при чему већ беху одређене и висине издања и боје. Пробне отиске државна штампарија је још у 1872 години кратким путем предложила и министарство трговине беше их спровело преко задарске дирекције пошта кнезу Црне Горе на давање мишљења и сагласности. На решење се пак требало опет чекати, тако да је државна штампарија, која је, међутим, све припреме привела крају, већ била постала нестрпљива, што произлази из следеће ноте од 4 марта 1873 године:

„Пошто су припремни радови за израду потребних поштанских марака за кнежевску поштанску управу завршени и њихово штампање може се без одлагања предузети, потписана дирекција узима слободу, у односу на решења од 1 јула и 14 новембра 1872 г., умолити, да министарство изволи издати упуте депоу за тајне папире, који се налази при ц. кр. дирекцији државних дугова, за издавање папира потребних за цело издање предвиђених поштанских марака, са додатком резерве за макулатуру, у 289 табака, — јер депо сматра да није властан да без писменог налога изда државној штампарији папир за марке са водознацима."

Министарство трговине обрати се 11 марта 1873 г. (П. бр. 10.966) министарству финансија ради одобрења издавања по-

ребних 289 табака папира са водознаком (сваки табак за 400 марака), које 23 марта 1873 г. издаде одговарајућа наређења за предају папира државној штампарији и о томе обавести министарство трговине. Ово упуте сада, 28 марта 1873 г., следећи допис државној штампарији:

„У решењу извештаја од 4 марта ов. г. ставља се дирекцији до знања да је ц. кр. министарство финансија издало налог дирекцији државних дугова да преда ц. кр. државној штампарији из депоа за тајне папире за израду црногорских поштанских марака потребан папир са водознацима за поштанске марке, са додатком резерве за макулатуру, у количини од 289 табака. Кратким путем послати нам од те дирекције пробни отисци црногорских поштанских марака предложени су кнезу Црне Горе на увиђај и са штампањем поштанских марака има се почети тек онда, кад поменути пробни отисци буду враћени министарству трговине, о чему ће се дирекцији доставити даљи налог."

Међутим, преговори ради стављања на снагу поштанског споразума даље су напредовали. 29 јануара 1873 године даде министарство спољних послова сагласност на уговор; али при уставом прописаном решавању кроз оба дома парламента појавиле су се пак неке тешкоће. Тек 2 априла 1873 године би преброђена и ова препрека; 27 маја 1873 године би споразумом званично објављен и, најзад, 11 јуна 1873 г. објављен и у поштанском службеном листу. Ни са тиме споразум није још био ступио на снагу, већ је било изрично одређено, да ће за почетак дејствовања следовати још нарочито наређење.

У априлу 1873 године — тачан датум не може се видети из аката — беху враћени пробни отисци за поштанске марке са кнежевом саглашношћу; и државна штампарија доби затим налог да стави одмах у штампу издање, које је већ било у своје време предвиђено. Већ 23 маја 1873 године (П. бр. 12090) министарство трговине саопшти задарској дирекцији:

„Ставља се дирекцији до знања да је управа за поштанску економију набавила све службене реквизите, одређене за црногорску поштанску управу, и код ње стоје спремни за одашиљање. Државна штампарија је исто тако испоручила црногорске поштанске марке управи поштанске економије.

Дирекција је примила налог, у вези са извештајем од 16 марта 1872 г. да се споразуме са кнежевском црногорском владом, од кога датума може да отпочне извршење поменутог поштанског споразума."

Али, како изгледа, црногорска поштанска управа није хитала да поштански споразум стави на снагу. Разлог, пре свега, изгледа да је лежао у томе, што је Црна

Гора хтела да се ослободи плаћања ствари, које су за њу излифероване. Министарство трговине одобри у новембру 1873 године да се црногорској поштанској управи пошљу сва поручена помоћна средства, па и поштанске марке и поштански жигови, те је по томе изгледало да се било начисто, да за њих исплаћени износ неће ништа или тек само најмањим делом бити надокнађен. Већ 21 новембра 1873 г. (П. бр 39.818) беше издато наређење дирекцији пошта у Задру да утврди „који би се износ у свему могао утерати од црногорске поштанске управе.“ До тада трошкови беху достигли износ од 579 фор. и 15 кр.

Тек 24 марта 1874 г. (П. бр. 10.052) могла је задарска дирекција пошта саопштити министарству трговине, да се црногорска поштанска управа сада изјаснила да поштански уред на Цетињу отвори 15 априла, евентуално 1 маја 1874 године и да се у овом року и поштански споразум стави у дејство. Министарство трговине стави сада, наредбом од 9 априла 1874 год. (П. бр. 11.390), на снагу поштански споразум са Црном Гором од 1 маја 1874 године.

Поштански споразум требало је, дакле, да ступи у живот 1 маја 1874 године; истовремено требале су да буду отворе-

не поштанска линија Котор—Цетиње и пошта Цетиње и да буду издате нове поштанске марке. Директор пошта за Далмацију, који је водио све преговоре са Црном Гором, сам се крете на Цетиње, да изврши последње припреме за почетак рада. Да ли је отварање поштанског уреда на Цетињу и издавање поштанских марака у истини било 1 маја 1874 г., не види се из аката. Пошто ми пак код филателистичких аутора налазимо податак да је пуштање марака у течај било тек 10 маја 1874 године, држимо да није искључено, да се отварање за неколико дана одложило, могућно ради тога, што су Црногорци још рачунали по старом календару, који је за нашим тада заостајао за 12 дана, и 1 мај свога рачунања времена узели као дан отварања.

Ново створена поштанска служба у Црној Гори није у почетку имала много рада. И упркос томе што не баш незнатне количине поштанских марака већ тада беху отишле у скупљачке сврхе. Прво издање марака од 105.000 комада, свих вредности заједно, било је довољно за шест година. Писма, која су правилно била у промету и правилно франкирана са овим првим црногорским издањем, изванредно су ретка.

E. ARHANGELJSKI

Aerofilatelija

VII. AVIONSKE (VAZDUŠNE) VINJETE

Vazdušne vinjete ili plakatne vazdušne marke, koje su bile izdavane u vezi sa avijacionim mitinzima i utakmicama, aerofilateliste obično nazivaju vinjete i sabiraju ih, normalno, nežigosane. Od ovih vinjeta ima interesantnih serija ili pojedinih komada; izdavane su većinom u Evropi pre Prvog svetskog rata i predstavljaju prve tipove primitivnih vazdušnih aparata. Vinjete su služile isključivo za propagandu avijacije, a njihova poštanska upotreba bila je dobrovoljna.

U drugu grupu ovih plakatnih vinjeta spadaju one, koje su bile izdavane od strane operativnih vazduhoplovnih društava za objavljivanje pretstojećih puteva.

Sada svi aerofilatelisti — specijalisti dodaju u svoje kolekcije plakatne vazdušne vinjete međunarodnih izložaba, koje su imale crteže balona, aeroplana ili dirizabla. Neke su od njih vrlo retke i zbog visoke cene nepristupačne. Razlika po ciljevima, slučajevima i crtežima na ovim plakatnim vinjetama očigledna je, jer odmah pada u oči šta je za proslavu ili objavu vazdušnih susreta, letova

ili za izložbe — većinom do ratnog perioda 1914—1917 g.

Najznamenitiji događaj u istoriji avijacije bio je prvi let kod Kitty Hawk (SAD) 1903 године, који није био овековечен на плакетној винјети, али тип машине браће Wright појавио се на винјети између 1908 и 1912 г. Први међународни летовни митинг био је 1909 године у Ремсу (у Француској) и забележен на неким цртежима, а други који је следио, било је код многих типова винјета, — први лет преко канала Ла Манша — Bleriot. Ова два случаја били су од великог значаја у аеронаутици.

За авијатичке изложбе националног или међународног значаја чинјене су велике пропаганде уз специјалне плакатне винјете. Прва част оваке комеморације припада Немачкој (Frankfurt na M.) са винјетом у 1909 години следеће, 1910 године, биле су националне изложбе у Лондону и Будимпешти. У 1911 и 1912 години биле су међународне изложбе у Паризу и Бечу, а после тога у Лондону 1913 и 1914 г., а само у 1917 години

nalazimo plakatnu vinjetu za vanevropsku izložbu u Nju-Jorku.

Izložbe model-mašina bile su svakako domaćeg i lokalnog interesa, jer povodom ovoga ima nekoliko izdatih vinjeta; ističe se izložba u Darmštatu u Nemačkoj sa serijom u jednom crtežu i mnogim bojama iz 1913 godine.

Posle Remsa 1909 g. nastalo je stalno izdavanje vinjeta u vezi sa usavršavanjem letućih mašina, ali su domaćeg, a ne međunarodnog značaja. Ove vinjete izazivaju veliki interes crtežima, bojama, nijansama i metodama u produkciji. Jedan od zapanjujućih efekata u boji bio je na vinjeti izdatoj za miting u Heliopolisu (Egipat) 1910 g., koji je bio prvi izvan Evrope i Amerike. Ova vinjeta je vrlo retka i skupa.

Većina vinjeta pojavilo se u Francuskoj i Nemačkoj, — n.pr. za proslavu popularnih mitinga u Kanu i Nici 1910 g. (Francuska), u Kilu 1911 (Nemačka); ali i Italija se bila proslavila s izložbama u Bolonji, Milanu i Veroni 1910 g. i bila je izdata poznata serija za izložbu u Florenciji 1911 g. u mnogim bojama i sa zlatom i srebrom.

Utakmice su bile takođe zgodne prilike za izdavanje vinjeta. Iz Francuske izašle su vinjete sa crtežima sa kartom maršrute (Pariz—Madrid i oko Evrope u 1911 g.); ali vinjete Nemačke (Berlin—Beč, Darmštad, Princ Hajnrih 1912, 1913 g.) bile su većeg razmera sa nešto više smelosti u izradi crteža.

Takođe postoje vinjete poznatih balonskih takmičenja Gordon—Bennett, Carih 1909 (Švajcarska), u Nemačkoj 1912 g. i u Ženevi 1922 g.

Sabirači cepelinovih specijaliteta imaju vrlo veliki izbor vinjeta. Osim toga, neke poluzvanične vazdušne marke spadaju u cepelinov krug. Mnoge serije vinjeta, koje su bile izdate radi upoznavanja sa vazdušnom istorijom, bile su vrlo korisne po crtežima cepelinovih tipova, letova i hangara. Postoji jedna vinjeta sa crtežem dirizabla, koji je bio sagrađen pred sam rat 1913 g. u Nemačkoj, radi leta preko Atlantskog okeana.

Vinjete su došle paralelno sa izumom aeroplana i upotrebljavane su kao uspomene na prve mitinge, takmičenja i izložbe. Vinjete su takođe doprinosile i pokriću izdataka za aerodrome, tribine, barijere, pilote i t. d. U vezi sa zvaničnim dopisnicima, vinjete stvaraju jedinstvene istoriske uspomenne sa njihovim umetnički izrađivanim crtežima.

Većina je ovih vinjeta vrlo retka, prvoklasne su retkosti, kao DONAI miting 1909 g. (2000 fr.), Dunkerque 1909 g. (500 fr.), Nantes 1910 g. (700 fr.), Rheims 1910 Rouen 1910 Havre-Trouville 1910, IV nautička izložba u Parizu 1910 g., Bar-sur-Aube 1909 tete-beche, Lyon 1910 tete-beche i miting St. Amand-Montrond 1911 g. Axi, najređa od svih vinjeta je sa mitinga Heliopolis (Egipat) 1910 g.

A i u sadašnje vreme izdaju vazduhoplovna društva vinjete za propagandu svojih sistema aeroplana i za prevoz putnika, — naročito u SAD, Kanadi i Australiji.

VIII. KATALOZI, ČASOPISI

Na kraju da navedemo specijalne kataloge vazdušne pošte, koji daju aerofilatelistima sve potrebne podatke o markama, aerogramima, nalepnicama, žigovima, vinjetama itd.: 1) Najbolji, najpotpuniji i najopširniji katalog ove vrste je američki „The American Air Mail Catalogue“ 1947 g. u 2 knjige; — 2) engleski »D. Field's Priced Catalogue of Air Mail stamps and Air Posts of the World« 1934. (zastareo); — 3) francuski »Catalogue historique et descriptive de la Poste Aérienne Theodore Champion« 1937 (zastareo); — 4) američki »Sanabria Air Post Catalogue« 1950 (najbolji za marke); — 5) francuski »Catalogue de la Poste Aérienne Jean Silombra« 1950; — 6) engleski »Musson Europe« 1947 (zastareo); — 7) američki »Air Post Catalogue Scott« (zastareo); — 8) nemački »Sieger Deutscher Zeppelin und Flugpost Katalog« (zastareo); — 9) francuski »Frank Müller Catalogue des aerogrammes du monde entier« 1950 (najbolji za aerogramme); — 10) francuski »Frank Müller Catalogue des Etiquettes Aeropostales« 1947 (najbolji za avionske nalepnice); — 11) engleski »Field's Air Mail Labels (etiquettes)« 1940 (zastareo). Osim ovih postoje još vrlo opširni katalogi vazdušne pošte kod mnogih evropskih i vanevropskih država.

Specijalni časopisi za vazdušnu poštu: 1) francuski »Avion-Constellation« (najbolji); — 2) engleski »The Aero-Field«; — 3) američki »The Aero-Philatelist's News«.

— kraj —

NAŠIM PRETPLATNICIMA I ČITAOCIMA!

Mnogi naši pretplatnici obraćaju nam se pitanjima o veličini pretplate za list za 1952 godinu.

»Filatelista« se izdaje bez ikakve materijalne koristi. Cena mu se određuje prema stvarnim izdacima, a ovi su veoma promenljivi. Uredništvo se stara da ti izdaci budu što manji, te da cena lista za pretplatnike bude snošljiva.

Na svakom listu, na drugoj strani korica, označava se cena toga broja.

Pretplata se ne može odrediti na duže vreme.

Mi preporučujemo našim pretplatnicima da, kao i do sada pošalju izvesnu sumu novca, kao depozit, od koga će se odbijati vrednost svakog broja do utroška poslate sume.

Uredništvo moli svoje pretplatnike: da svoje dugove što pre izmire; da, po mogućstvu, pretplatu šalju unapred i da ne dopuštaju da im se stvaraju troškovi na opomene i nepotrebnu prepisku.

UREDNIŠTVO

Фалсификати и њихово испитивање

Да би се могло утврдити да ли је једна марка права или лажна, треба сумњиви примерак упоредити са једним несумњиво правим примерком. Права марка има читав низ карактеристичних особина, као што су: цртеж слике са детаљима, начин израде клишеа и начин штампања, боје и њине нијансе, папир и његове разлике, евентуално водознак, код зупчаних марака још и врста, степен и карактер зупчања и, најзад, код непоништених марака — гумирање, а код поништених поштански жиг. Упоредивање показује да ли све особине сумњиве марке одговарају особинама праве марке, односно да ли је та марка права или лажна.

Испитивање се компликује, ако права марка постоји у више варијаната, или у више разних штампања, као што су, на пример, марке кнежевине Србије са ликом кнеза Милана, чија се штампања разликују разним отстојањем појединих марака, врстама папира, нијансама боја и различитим зупчањем. У овом случају упоређивање се мора вршити са свима постојећим варијантама праве марке. Стога испитивач мора добро да познаје све постојеће варијанте. Ако их не познаје, он личи, према чувеном француском филателисти и стручњаку Serrane-у, на играча крајцарица: неки пут ће погодити, а неки пут неће.

Лакше је вршити експертизу потпуних фалсификата; теже је испитивање делимичних фалсификата или преиначења. За тумачење ових израза упућују се читаоци на чланак Инж. Ал. Ј. Петровића „Упути у филателију — Фалсификати и заштита од њих, објављен у бр. 4/51 нашег часописа.

Код делимичних фалсификата, на пример код лажног претиска на правој марци, имамо осетно мање карактеристичних знакова за распознавање. Осим тога, делимични фалсификати су мање упадљиви, јер извесан део марке је прави и чини добар утисак, који смањује будност и обазривост филателиста.

Испитивање марке се састоји у упоређивању сумњивог примерка са једним несумњиво правим примерком. Упоредивање се врши голим оком, лупом или микроскопом. У извесним случајевима потребно је правити повећане фотографске слике, јер се на њима лакше могу запазити незнатна отступања у детаљима цртежа. У неким случајевима, од велике користи је справа за проналажење водознака, која ће нам помоћи да утврдимо ла-

жан водознак, и вешто изведене репаратуре оштећене марке. Велику корист пружа нам и кварц-лампа.

Експертиза кварц-лампом основана је на принципу, да светлост ове лампе, веома богата ултраљубичастим зрацима, невидљивим за човеково око, кад падне на неки предмет, мења природну боју тог предмета тј. боју коју предмет има на природној светлости. Измена боје, под утицајем зракова кварц-лампе, зависи од физичке и хемиске структуре дотичног предмета и траје само док је предмет осветљен кварц-лампом. Два парчета папира, који се не разликују по боји ни по структури, осветљени кварц-лампом, могу добити сасвим различиту боју, ако проистичу из разних фабрика и ако су израђена према разним технолошким процесима. Две разне марке, које са филателистичког гледишта имају исту нијансу боје, ако се осветле кварц-лампом, добиће сасвим различите боје, ако су боје употребљене за штампање тих марака биле разног хемиског састава. Кварц-лампа својом светлошћу чини видљивим неке разлике, које ми при природној светлости нисмо у стању да приметимо, и тиме помаже испитивачу код упоређивања. Али и при коришћењу кварц-лампе испитивач мора да познаје све постојеће варијанте праве марке, нарочито како реагује при светлости кварц-лампе.

Ако се узме у обзир високи ниво садашње графичке технике, теориски би се могло претпоставити да свака марка може да буде фалсификована фотомеханичким путем тако савршено, да просечни скупљач не може да посумња у њену исправност. Али, на срећу нас, филателиста, постоје две чињенице, које не допуштају савршено успело фалсификовање. Прва чињеница је папир. Као правило за штампање марака употребљавају се нарочите врсте папира, које се не могу наћи у трговини. Осим тога, понекад се употребљава папир са нарочитим водознаком, или нека врста заштићеног папира, као што је био случај у нашој земљи од 1928 до 1949 године (види чланак „Заштићени папир код марака Југославије“ у бр. 8/50 нашег часописа). Према томе фалсификатор није у стању да пронађе потпуно идентичан папир. Друга чињеница је штампање марака у што је могуће савршеној техници. И ако нека марка није штампана у компликованој техници, она ипак добија карактеристична обележја употребљене технике при изради.

Да би створио савршен фалсификат, фалсификатор мора да нађе папир, који би, више или мање, одговарао папиру оригиналних марака и да уз то располаже савршеним графичким сретствима, која би дозволила савршену имитацију. У социјалистичким државама све су штампарије у рукама трудбеника, што само по себи искључује коришћење истих за прављење фалсификата. У капиталистичким државама немамо ове гаранције, јер су штампарије и у приватним рукама. Међутим, модерно опремљених графичких завода, који би са техничког гледишта били у ста-

њу да праве потпуно успеле фалсификате, има веома мало, и оне су, обично, својина већих акционарских друштава, која, због чувања свог угледа, никад неће правити фалсификате. Према томе, фалсификаторима остају на расположењу само мање штампарије, са примитивним техничким могућностима, чији производи неће бити савршени, и који ће показати неку разлику, можда и незнатну, али коју ће испитивачи, а можда и просечни филателисти, ипак приметити.

(Наставиће се)

HINKO MAJKSNER

Partizanske pošte u Hercegovini

— Prilozi za proučavanje partizanskih pošta —

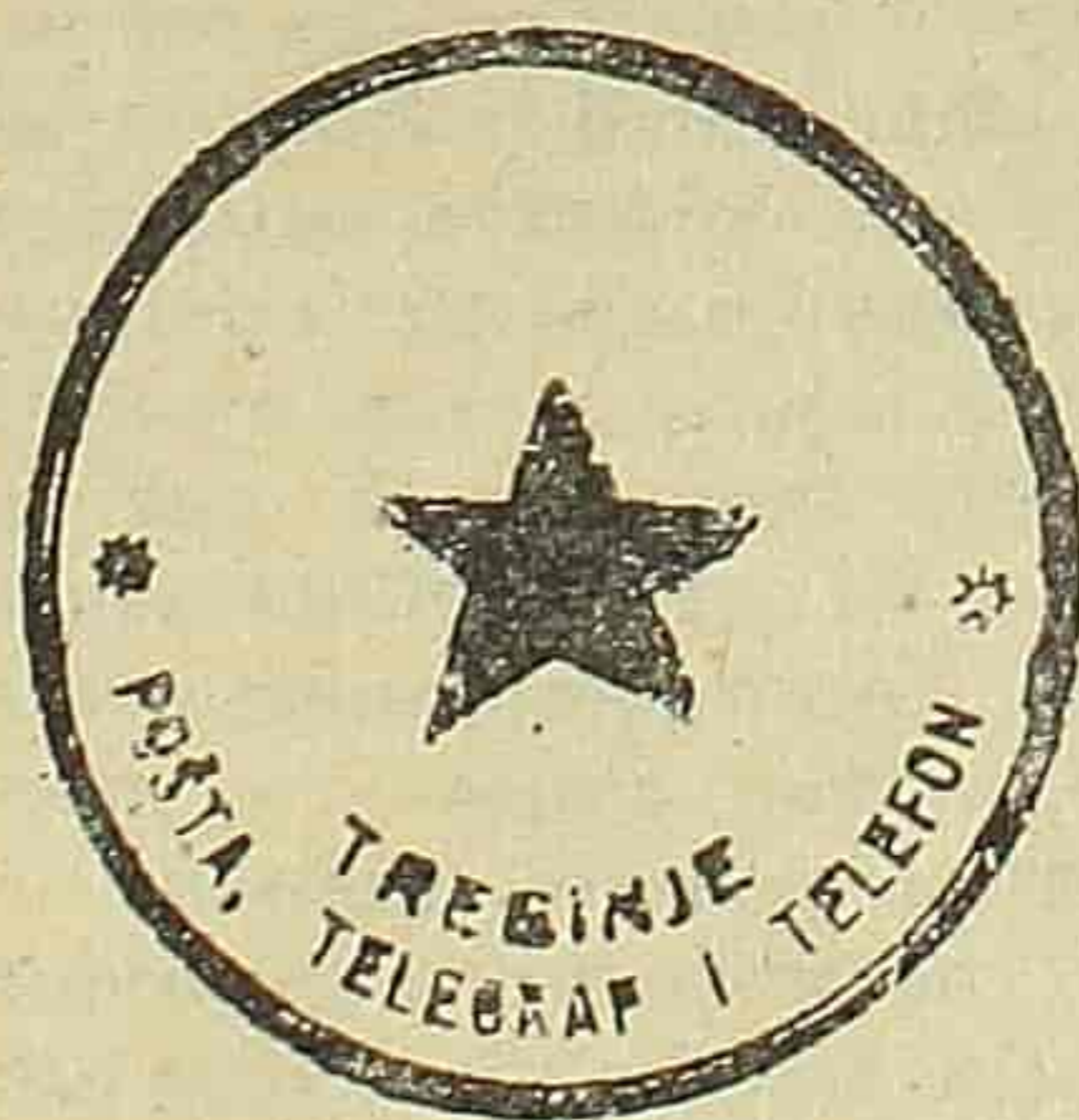
BILEĆA. Prstenast žig sa dvojnim spoljnim krugom u unutrašnjem krugu petokraka zvijezda. Između krugova tekst ćilicom: gore POŠTA, dole BILEĆA, a desno i lijevo po 4 tačkice. Upotrebljavana je većinom crna boja, koja se upotrebljavala za čelične žigove, usled čega se žig brzo oštetiо. Žig je promjera 21 mm, a prvi put sam ga pronašao na ispravi od 22. I. 1945. Čelični nadnevni žig je upotrebljen za žigosanje pošiljaka kasnije (prvi put sam ga pronašao 31. III. 1951 god), kada je pošta vršila prenos pošiljaka i za privatnike i naplaćivala poštarinu, što je opisano sa podacima u »Filateliji« u članku o mostarskim provizor. markama iz 1945 god.

LJUBINJE. Žig sličan napred opisanome po obliku, samo nešto manjeg promjera — 19 mm. I ovaj, kao i onaj za Bileću izrezani su iz jednog komada gume kao i štambilje za Ustanove (vojne i narodno-oslobodilačkih odbora). Prvi put sam ga pronašao na ispravi od 24. I. 1945. Čelični žig nije postajao neposredno iza Oslobođenja. Boja najčešće ljubičasta.

ČAPLJINA. Prstenast žig kao i napred opisani žigovi, takođe izrezan iz jednog komada, nešto većeg oblika. Upotrebljen na ispravi od 23. I. 1945. Izgleda vrlo rijedak, jer je pošta Čapljina inače koristila, odmah poslije Oslobođenja, sačuvane čelične žigove mjesta i dana.

STOLAC I TREBINJE nisu imali provizornih žigova, već su koristili sačuvane čelične žigove mjesta i dana, kao i gumene štambilje od bivše Jugoslavije (sa izrezanom tekстом ćilicom) sa umetnutom petokrakom). Čelični žig Stolac (oznaka »b«) video sam od 24. I. 1945, Trebinja od 30. I. 1945.

MOSTAR je oslobođen 14. II. 1945, te je odmah poslije toga također upotrebljavao više sačuvanih čeličnih žigova mjesta i dana.

GACKO je koristeo gumeni žig prstenast, sa petokrakom u sredini, veličine oko 27 mm; tekst »POŠTA / GACKO« u latinici.

Podružnicama i pretplatnicima!

Mole se svi koji nisu platili dužnu pretplatu do kraja marta 1952 godine da nam odmah pošalju na naš tek. rač. 104-903317

НАШЕ ИЗЛОЖБЕ

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА ПОДРУЖНИЦЕ СФС У ЗЕМУНУ

(22—25 децембра 1951 год.)

Последња, завршна манифестација филателиста наше Републике приређена у оквиру прославе десетогодишњице Народне револуције, специјално прославе десетогодишњице оснивања Југословенске Народне Армије, била је филателистичка изложба, коју је приредила подружница СФС у Земуну у времену од 22—25 децембра пр. г.

У присуству претставника Савеза филателиста Југославије и С. Ф. Србије, градског народног одбора у Земуну, Дирекција пошта, Југофилателије и др., изложбу је отворио претседник земунске подружнице К. Малеш. У говору, који је том приликом одржао, Малеш је евоцирао борбу наших народа против фашизма и домаћих издајника и подвукао улогу и значај који је у тој борби одиграла наша Народна Армија, чувар и залога боље и срећније будућности свих југословенских народа.

У репрезентативној, видној, лепо и укусно декорисаној дворани Дома културе у Земуну, била је смештена 121 витрина са разноврсним изложбеним материјалом, почев од оригиналних докумената, који се односе на историју земунске поште, копије до сада познатих поштанских жигова града Земуна, почев од 1781 године до најновијег, изложбеног, пуштеног у употребу 22. XII. 1951. Филателистичке литературе, претфилателистичких писама, аерограма, првих српских и других марака, дописних карата, целина и другог материјала, па све до најновијих издања наших марака. Одмах морамо подвући да је на овој изложби, углавном, вођено више рачуна, него до сада, о одабирању изложбених примерака и о њиховој опреми. Самим тим, испољило се више укуса и дошло до изражаја више идеја, са којима је изложени материјал приказан посетиоцима, што је све повољно утицало на општи, врло повољан и импресиван утисак, који су посетиоци понели са изложбе.

Подружница у Земуну, по броју чланова, спада у бројније, а њена управа међу агилније у СФС. Међутим, кад прегледамо списак излагача, видимо да се позиву за излагање одазвао мали број чланова подружнице. Готово половина изложеног материјала припада, углавном, двојци-тројци чланова подружнице Земун, док друга половина материјала, без мало, припада излагачима из Београда, Новог

Сада и Загреба. Та симптоматична и нездрава појава, која се провлачи још од прве изложбе СФС у Београду и „Зефила“ у Загребу (изузетак је изложба у Ваљеву, на којој је учествовао цео тамошњи колектив са најбољим материјалом), испољила се и на овој изложби. И ако је она требала да буде заједничка манифестација свести и филателистичке зрелости, у првом реду земунских и београдских другова, дух изолованости и апстиненције, отсуство смисла за колективан рад, поново је на жалост, загосподарио код појединаца и прети да и онако слабе заједничке везе и смисао за филателистички рад сасвим раскине. О овој опасној и штетној појави, која се као зао дух увукла међу наше филателисте, и спречава нормалан развој филателије, а која свој корен изгледа, носи у неоправданом страху од излагања, Савез филателиста Србије треба да поведе озбиљног рачуна. Ово нарочито због претстојеће савезне изложбе, на којој СФС треба и мора да изађе са бројним излагачима и првокласним материјалом, који знамо да постоји код наших чланова, али чији власници, као нојеви пред опасношћу, заклањају главу у песак и ако, у основи, никакве опасности нема, нити је може бити.

Тај мали број земунских излагача, од којих се неки стиде (али не само из скромности) да у својим изложницама ставе и своје име, једна је од слабих страна ове иначе лепе, богате и укусно припремљене изложбе.

Други недостатак ове изложбе је мали број класичних марака у поређењу са осталим изложбеним материјалом. Међутим, знамо да без ових марака нема праве филателије, па је била дужност изложбеног одбора да о овој чињеници поведе више рачуна. Од бољих класичних марака било је нешто Србије, Бугарске, Швајцарске — то је све. На пример, на изложби нисмо видели ниједну стару црногорску поштанску марку, а то на овој изложби, где су биле изложене марке свих пет континената, с обзиром на њену намену и датум приређивања, није требало да се догоди.

Трећи већи недостатак био би начин излагања код већине излагача: картони уместо листова са маркама. Али, бојазан од оштећења гуме и тежња да марке по сваку цену остану „постфриш“, учинили су да је општи утисак, када се ради о естетској страни изложбе, изгубио у изразу и оцени, да не говоримо о томе да се на већим и репрезентативним изложбама, и по пропозицијама „Фипе“, овде ради

о недозвољеном начину излагања, о коме питању ми до сада нисмо водили довољно рачуна.

Иначе, на изложби је било појединачних првокласних изложака, као што је био на пример, извод из студиске збирке марака Босне и Херцеговине инж. Мирка Вернера. Овај изложак отскакао је од осталих оригиналним начином приказивања, озбиљном, документованом обрадом, богатством и обиљем приказаног материјала. Било је право и несвакидашње задовољство видети пробне отиске, предлошке, разна зупчања и плоче, промене боје, грешке у претисцима, зупчању и штампи, Хесове „продукте“, разне врсте папира, безбројне незупчане примерке, новотиске и фалсификате босанско-херцеговачких марака. Сам тај изложак био је довољан да посетиоци буду задовољни изложбом.

Затим, врло интересантна збирка марака из заробљеничког логора Офлаг II ц. у Валтенбергу, у Немачкој, у коме је од 1939 до 1945 године било преко 7000 пољских официра. Да би олакшали и онако тежак живот и логорску монотонију — како стоји у објашњењу овог изложка — извештан број пасионираних филателиста отпочели су на примитиван начин да израђују поштанске марке. Доцније су увели и своју пошту и на тај начин успоставили писмену везу између разних заробљеничких блокова, са којима, иначе, нису имали никаквих додира. Новац од продатих марака предат је Међународном Црвеном Крсту у корист ратне сирочади и незбринуте деце пољске републике. Ово је, изгледа, најпотпунија збирка из Офлага II ц у Валденбергу и њен власник Сава Тодоровић мора да је уложио много труда, док је успео да прикупи изложени материјал.

Од тематских збирки, које су и овог пута биле у већини, било је лепих и интересантних изложака, као на пример, тематска збирка обрађена по разним грамама спорта (Ившић, Загреб); затим богата збирка авионских марака (Раденковић, Београд), авионски специјални летови (Јанзекловић, Земун), блокови Европских држава (К. Малеш), и др. Врло је допадљива и успела тематска збирка „Деца на маркама“ (Аранђеловић, Београд), марке издане поводом 75 годишњице Светског пошт. савеза за Европу, прекоморске земље и енглеске колоније (В. Крај и М. Иланчић, Земун).

Од генералних збирки заслужују да буду поменуте збирка Аустрије — I и II републике, — и обе зоне Трста (Јанзекловић, Земун). Затим збирка марака ФНРЈ (Д. Игњатић, Земун), Италија и њене бивше колоније (Ј. Иланчић, Земун).

Лепо су биле заступљене и збирке дописних карата и коверата краљевине Србије и Југославије (М. Илић, Београд), жигови партизанске поште и целине са територије окупирани Србије, Словеније и Црне Горе. (Б. Новаковић, Београд), пригодни жигови и коверте Аустрије (М. Штамбук, Земун), пригодни жигови и коверте европских и прекоморских земаља (К. Малеш, Земун), претфилателистичка писма кнежевине Србије (М. Илић, Београд), максимум карте (Ц. Стефановић, Београд) и друге, које ради простора, а не зато што не заслужују, не можемо све појединачно поменути.

И ако је на изложби, као што се види, било разноврсног филателистичког материјала, већ из ово мало набрајања, пада у очи да се поједини изложци, готово без икакве прераде и допуне преносе са изложбе на изложбу, што доказује да на истима учествује мало, и увек исти излагачи. То речитије од свега говори о потреби да се питању апстиненције и страха од излагања, поведе одмах дужна пажња и нађе могућност за његово правилно решење.

Оцењивачки суд изложбе (Ц. Стефановић, Јанзекловић, Б. Новаковић, К. Малеш и М. Аранђеловић), како видимо из његовог записника, одлучио је да 15 изложака заслужују оцену одличан, 22 изложка врло добар и 8 оцену добар.

За време изложбе радила је експозитура поште Земун I, када је био у употреби и посебан изложбени жиг. За специјалне сакупљаче били су издати и посебни пригодни коверти са маркама издатим поводом дана Југословенске Народне Армије и десетогодишњице народне револуције, у свему око десетак варијаната.

Свакако је за похвалу и честитање што се подружница СФС у Земуну прихватила тешког, али захвалног посла око организовања ове, у опште узев, успеле изложбе. За жаљење је релативно слаба посета, специјално београдских филателиста, којима се њено запостављање мора убројити у недостатак свести о значају и улози филателистичких изложби и дужном поштивању залагања и труда њихових другова и пријатеља.

С. О.

ПРВА ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА ПОДРУЖНИЦЕ СФС У ЛЕСКОВЦУ

У оквиру прославе Народне револуције подружница СФС у Лесковцу приредила је своју прву изложбу марака у времену од 29 новембра до 2 децембра пр. г. Изложба је одржана у просторијама Омладинског дома.

Свечаном отварању изложбе присуствовали су делегати Повереништва за просвету и културу при ГНО-у и поште Лесковац, као и многи други јавни и просветни радници града.

Изложбу је отворио делегат Повереништва за просвету и културу друг Драг. Димитријевић, а присутне је у име подружнице СФС Лесковац поздрвало секретар Чеда Ђорђевић.

По отварању изложбе гости су са осталим посетиоцима разгледали изложбени материјал, те на крају дали похвалне утиске како по занимљивости, тако и по културном и пропагандном значају изложбе.

На изложби су биле изложене збирке ФНРЈ, старе Југославије, старе Србије, Србије под окупацијом, Босне и Херцеговине, Црне Горе, специјалитета, Немачке, САД, Швајцарске, Француске, Белгије, Румуније, тематске збирке, збирка авионских марака целог света, омладински излошци, коверте са разних филателистичких изложби у свету, као и филателистички прибор и литература.

Посебно је приказан изложак посвећен прослави Народне револуције, на коме су приказана сва издања, која третирају ову тему и разним филателистичким варијантама.

Поводом ове изложбе издата је на дан самог отварања и пригодна коверта, која је франкирана марком Петра Петровића Његоша.

За похвалу је изложак авионских марака целог света друга Драгана Божића, као и изложак старе Србије и специјалитета Велибора Аранђеловића.

Сама изложба резултат је колективног залагања свих чланова подружнице, а имала је велики утицај како код омладине, тако и код многобројних посетилаца, који су се похвално изражавали о њој. Изложбу је посетило преко 1500 лица.

Чеда Ђорђевић

ПРВА ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА НР МАКЕДОНИЈЕ

У част прославе десетогодишњице народног устанка Македоније Филателистички савез Македоније организовао је своју прву филателистичку изложбу у Скопљу од 11 до 17 октобра 1951 г. Изложбени одбор и Савез имали су приличних тешкоћа око организовања изложба, но, с обзиром на то да без савлађивања тих тешкоћа до изложбе не би се ни дошло, мислим да о тешкоћама није потребно ни говорити. Ја ћу се задржати на резултатима тешкоћа, на крајњем ефекту напора — на самој изложби.

Треба, пре свега, потцртати истину, да се нико није надао таквом интересовању, какво је изложба изазвала код грађана Скопља и код гостију, који су тих дана посетили Скопље. За сваког посетиоца, а било их је око 3000, изложба је претстављала жив интерес. Дobar део њих је по неколико пута посетио изложбу, а када је интерес превазишао све границе, такви су се посетиоци уписивали за чланове Савеза и напуштали изложбу са филателистичком легитимацијом, — а таквих је било више од 35. Могло би се рећи, изложба је потпуно успела!

Из досадашњег излагања можемо констатовати, управо потврдити познату чињеницу, да су изложбе најпрактичније форме за омасовљење филателије, за популаризацију наших марака; у извесном смислу и за правилну оријентацију и разумевање суштине и карактера, значаја и смисла наше савремене филателије. И не само то! Кроз изложбе се омогућава посетиоцима да сагледају како забавни, тако и васпитни, културно-просветни значај поштанских марака.

У 134 витрине биле су смештене марке 29 излагача: 15 из подружнице Скопље, 4 из Т. Велеса, 3 из Битоља, 2 из Штипа, 1 из Куманова и 3 излагача из других република, и то: Главна дирекција ПТТ, „Југофилателија“, Милојко Вељковић из Зајечара и Ф. Кобал из Љубљане.

Циљ овог чланка није да статистички прикаже постигнућа изложбе, нити да замери подружницама или појединцима за њихово слабо учествовање или неучествовање на изложби, нити да говори о техничкој страни уређења изложбе, о распореду витрина, парола, светлости и сл. Циљ чланка је да проанализира суштину, односно садржајну интелектуално-идејну страну изложених марака, управо да укаже на неке слабе стране, те да се у будућности не појављују.

Посетиоци су у изложби видели само оно што је било најбоље; у осталом, наши посетиоци и нису могли видети оно, без чега би изложба била још боља, односно нису били у стању да уоче недостатке изложбе. И ако их је било мало, ипак је било и таквих другова, који су поједине групе или појединце водили кроз изложбу тумачећи им изложене предмете, али који нису у потпуности схватили значај задатка, који су требали обавити. Они су обично, пре свега, истицали материјалну вредност појединих серија — колико динара вреди која серија. Ми не потцењујемо ни материјалну вредност марака, али, чини нам се, да је покрај материјалне вредности требало указивати на идејност, политичност, лепоту, потцртати историски, културни или политички момент, који је диктовао издавање те марке,

односно моменат, који она приказује. — Марка сама по себи може говорити о својој суштини, односно суштину марке може разумети само добар филателиста и — то не увек. Међутим, једном просечном посетиоцу изложбе, да би разумео марку, потребно му је за њу, на одговарајући начин, дати најелементарнија тумачења. На овој изложби ни сви излагачи нису водили довољно рачуна о томе, а неки су отишли у другу крајност, тако да су, тумачећи садржину неке серије, изгубили из вида предмет излагања — марке, те су, на пример, серије марака „Брчко—Бановићи“, „Шаховска олимпијада“ и др. биле изложене на лепо илустрованој основи, са пуно статистичких података, који су више привлачити пажњу посетилаца, а марке су се губиле у том комплексу шаренила од цифара, скица, илустрација и сл.

Два или три пута поновила се тематска збирка „Македонија на маркама“. Чини нам се да име ове тематске збирке никако не одговара њеној садржини! По каквој логици, на пример, можемо рећи да је Македонија претстављена на марци, која показује лик краља Александра или фердинанда Кобуршког само зато што у дну марке стоји, евентуално, натпис који се директно или индиректно односи на Македонију. Правилније би било, да ова тематска збирка носи име, што у ствари она и претставља, „Ропство Македоније на маркама“ или томе слично име.

На изложби је била заступљена и серија „Македонија“. Познато је свима, колика је и каква је, управо да ли је ова серија уопште, имала филателистичку вредност. Али, независно од овога, излагач није укратко објаснио трговинско-политичко-шпекулантски карактер овог издања, што би свакако побудило већи интерес, а и правилно оријентисало посетиоца. — Исти је случај са маркама УПУ. Марке скоро свих држава, чланица Међународног пошт. савеза, биле су ту заступљене. Витрине, у којима су биле изложене ове марке, будиле су најживљи интерес код посетилаца. Скоро сваком посетиоцу падала је у очи лепота и техничка изражајност највећег дела ових марака; видело се да је у питању иста тема, коју свака земља на свој начин обрађује. Ето, то јединство, ту повезаност тих марака посетиоци су унеколико уочили, али тиме нису добили целоснију претставу. И те колико би било боље, да је излагач на првој витрини, одакле почиње излагање марака УПУ, са неколико речи, крупнијим словима, увео гледаоца у суштину онога што треба да види, односно онога што ће видети. Ето, ово је један, по нашем мишљењу, крупнији недостатак! У овом правцу било је и позитивних момената.

Треба истаћи тематску збирку једнога младог филателисте — „Народни хероји на маркама“, као и марке једног излагача „Окупирана Словенија“, који су кратким, но садржајним текстом указали на моменте историске и политичке важности, а који су у посредној вези са изложеним маркама, и тиме омогућили гледаоцу правилније и потпуније разумевање истих.

На изложби се могла запазити доследност и упорност неких, и ако млађих филателиста, међу којима треба истаћи оног, који је изложио целу Југославију у четверцима, као и оног који је изложио све пригодне жигове и коверте ФНРЈ. Позитивно је код овога другог излагача и то што, излажући пригодне жигове и коверте целе ФНРЈ, даје нам преставу. — целину тока историских и других догађаја, обрађених и на својствен начин изражених кроз специјалне жигове, коверте, а у извесним случајевима и кроз марке, које бацају јаснију светлост на догађај, који илуструје жиг и коверта.

Још једна слабост, на коју треба указати, је та, што тематске збирке, у колико су биле заступљене, нису постигле ефекат ради тога, што се питање тематске збирке неправилно тумачи. По сваку цену правити тематске збирке није циљ тематских збирки. Један је излагач изложио у 5 витрина разне тематске збирке. Било их је више, — не мање од 12 разних тематских збирки: „Алегорије“, „Знаменити људи“, „Писци“, „Грбови“, „Животиње“, „Авионске“, итд. Поред тога што смо, на пример, у збирци „Знаменити људи“ могли видети и, обратно, незнамените људе, или у збирци „Писци“ људе који немају никакве везе са књижевношћу и сл., ниједна од ових „тематских збирки“, услед невероватно ограниченог броја марака, није могла дати јаснију преставу теме коју та збирка треба да третира. Такве „тематске збирке“ потсећају на коверте, које се продају у „Југофилателији“ 100 марака за 20 динара! Штета је што на овој изложби, осим тематске збирке „Географске карте“, која је била оскудна, посетиоцима и филателистима није се дала могућност да виде једну изражајну, сочну, збирку пуну културно-просветне или политичке садржине.

Један је друг изложио сва провизорна издања ФНРЈ и тиме дао јасну слику прелазног, коначног периода разгрома непријатеља и ослобођења наших територија.

Било је таквих излагача, који су ишли једном веома погрешном линијом — дати од свега по мало, но ништа комплетно. Тако сабирају марке деца, не стремећи да обраде једну државу или један њен период. Тако, на пример, могло се видети неколико серија, рецимо, Бугарске пре

Првог светског рата, потом неколико серија цар-Борисове Бугарске, потом неколико серија данашње Бугарске итд. Ово се понавља код неколико излагача, што неоспорно замара гледаоца. Уместо тога могло је неколико сабирача, који скупљају одговарајућу државу, комплетирати исту, ако не сву, а оно један период и дати целосну слику, а тиме би се избегло понављање и распарчаност материјала.

Материјал излагача требало је да буде координиран, у ком случају би се избегло, рецимо понављање излагања, на пример, окупације Србије у четверицама. До овога не би дошло и у овом случају, да се ишло линијом да изложба не треба да буде престављена толико од појединаца, већ од филателистичког колектива, што је од особите важности, када се има у виду да је ово била прва изложба поштанских марака у Македонији.

Приличну свежину је унела у изложбу Главна дирекција ПТТ, „Југофилателија“, другови гости М. Вељковић из Зајечара и Ф. Кобал из Љубљане. Главна дирекција ПТТ својим нацртима и отисцима за марке „Десетогодишњица наших устанака“, „Велике годишњице“ и „Конгреса планинара“ дала је могућност посетиоцима да се упознају са првим делом процеса око израде марака. „Југофилателија“ нам је омогућила да видимо, између осталог, и класичну Босну на маркама, а споменута друга два госта лепо сређен материјал „Предфилателистичка писма“ и „Доказни материјал за Кошира“ — идејног творца поштанске марке. Ови излошци у многоме су допринели за научно разјашњење одређених проблема из историје југословенске филателије.

Ристо Елимов

Z. SABO

Znameniti ljudi na markama

Amundsen, Roald Engelberg Gravning (16. VII. 1872 Borje, Norveška — 1928). Norveški istraživač; prvi otkrio Južni pol. Kao mladić učestvovao, u svojstvu prvog oficira, na lađi »Belgica« u ekspediciji na Antarktik (1897-99). Godine 1901 kupio je mali ribarski jedrenjak »Gjøa«, da bi ostvario svoj veliki plan da pronade t. zv. severozapadni prolaz na Severnom polu. Godine 1903 pošao je na toj lađici iz Ledenog mora, obišao je Grenland i uspeo je da se probije i da stigne 1906 g. preko Beringovog mora u San Francisco. Na ovom svom putovanju on je stalno vršio merenja i ispitivanja, pravio je beleške, naročito s obzirom na magnetne uslove ledenog predela, te je uspeo da odredi tačan geografski položaj severnog magnetnog pola. O ovoj svojoj ekspediciji izdao je i knjigu. Zatim je nabavio za novu ekspediciju Nansenovu lađu »Fram«, te se uputio za Severni pol. Međutim, kada je čuo da je Peary već stigao do Severnog pola (1909 g.), Amundsen je promenio svoj pravac i uputio se na Južni pol, da bi prestigao englesku ekspediciju pod vođstvom Roberta Scotta. Sa mesta logorovanja Amundsen se uputio 20. X. 1911 g. sa 5 ljudi i 52 psa na skijama prema polu i 14, odnosno tačnije, 15. XII. 1911 g. dospeo je na Južni pol, prestigavši Scotta za 34 dana. Do pola i natrag do mesta logorovanja, gde ih je čekala lađa »Fram«, prevalili su svega 2.800 km., većinom na glatkom ledu, ponegde preko glečera, ponekad pri temperaturi od -53° C. Blizu pola nestala im

je hrana, te su se hranili psećim mesom. 9. I. 1912 g. srećno su se vratili do »Frama«. — Pored ostalog, Amundsenova najveća zasluga je da je prvi stigao do Južnog pola i

da mu je odredio tačan geografski položaj. I o ovoj svojoj ekspediciji je izdao knjigu. Posle I svetskog rata uputio se ponovo na sever, da bi prošao i kroz severoistočni prolaz. Kada mu je i ova ekspedicija uspela, on je želeo da svoja dalja istraživanja nastavi avionom. Posle neuspelih pokušaja, uspeli su on i Lincoln Ellsworth (Amerikanac, rođen 1880 g.) da pođu 1925 g. u dva aviona sa Špicbergena, da bi preleteli Arktik; međutim na širini $87^{\circ}43'$ bili su prisiljeni da se spuste. Posle tri nedelje uspeli su da uzlete i da se vrate u civilizovani svet, dok se u svetu smatralo da su već izgubljeni. Sledeće godine Amundsen je nabavio vazдушnu lađu »Norge«, koju je konstruisao Umberto Nobile; angažovao je Nobila za pilota, te je uspeo da preleti Arktik, sa Špicbergena

do Aljaske, za 72 sata, otkrivši do sada nepoznate i neviđene predele Arktika. Godine 1928, posle pada Nobila sa »Italijom«, Amundsen prelazi preko svađe sa Nobilem, koja je nastala zbog toga što je Nobile sebi pripisivao zaslugu uspeha »Norge«, polazi mu u pomoć i, prilikom ovog poduhvata, gubi život. — Amundsen je bio prvi istraživač, koji je dospeo do Severnog i Južnog pola i koji se robio kako kroz severozapadni, tako i kroz severoistočni prolaz. On je objavio o svojim putovanjima još nekoliko knjiga osim navedenih.

Norveška je izdala 1947 g., povodom 300 godišnjice uspostavljanja norveške poštanske službe, jednu seriju maraka. Na jednoj od ovih maraka vidi se slika R. Amundsena i F. Nansena, a u pozadini lađa »Fram« (Scott A 63).

Mađarska je izdala 1948 g. u ser. »Pronalazači i istraživači«, jednu marku sa slikom R. Amundsena. (Scott AP 22-C 60.).

ADY Endre (22. XI. 1877 Érdmindszent, Mađarska — 27. I. 1919 Budimpešta). Jedan od najvećih mađarskih pesnika. Studirao je u Budimpešti i Debrecinu; napustio je studije, da bi postao novinar i književnik. Godine 1898 objavio je svoju prvu knjigu »Pesme«, koja još ne nosi obeležje njegovog pravog stila. U idućim svojim delima sve više i više se odvaja od uobičajenog načina pisanja i izdvaja se od ostalih pesnika svojom originalnošću. Veliki deo svog života proveo je u Parizu, gde je došao pod uticaj modernista.

Piše patriotske, erotične i religiozne pesme, koje su bogate simboličnim slikama, a koje su sve potpuno njemu svojstvene i originalne. On je objavio i dela u prozi. Svojim delima stekao je veliki krug pristalica, ali isto tako mnogi su ga smatrali i nenarodnim pesnikom.

Mađarska je izdala 1947 g. jednu marku sa slikom E. Ady-a. (Scott A 153).

ALEMÁN Mateo (oko 1547 Sevilla, Španija — 1610 Meksiko). Jedan od najboljih španskih pisaca u prozi. Postao je poznat u svetu po svom romanu »Guzman de Alfarache«. Ovaj njegov roman pripada jednoj naročitoj vrsti avanturističkih romana. Alemán je prvi poznati autor ove vrste romana. Inače se o Alemánu malo zna; živeo je jedno vreme u Madridu: dve godine pre svoje smrti otišao za Meksiko. Njegov navedeni roman preveden je na mnogo jezika. On se ističe sjajnim prikazom karaktera i majstorskim stilom.

Španija je izdala 1948 g. jednu marku sa slikom M. Alemána. (Scott A 196).

Наше МАРАКЕ

НОВА ИЗДАЊА

НОВЕ ВРЕДНОСТИ ДРУГОГ ИЗДАЊА ФРАНКО-МАРАКА СА МОТИВИМА ИЗ РАЗНИХ ГРАНА ПРИВРЕДЕ

Пуштене су у течај нове вредности (објављене у броју 11, на стр. 390 нашег листа од прошле године): 20 дин. пурпурне боје са сликом сточарства (наместо раније уљасто-зелене, 30 дин. плава са сликом из штампарства плава (наместо раније црвено-смеђе) и 50 дин. сиво-плаво-зелена са сликом саобраћаја и транспорта (наместо раније плаво-љубичасте).

НОВЕ ВРЕДНОСТИ ДРУГОГ ИЗДАЊА ПОРТО-МАРАКА

Од другог издања порто-марака (објављеног у броју 11, на стр. 389 нашег листа од прошле године) пуштене су у

течај: са промењеним бојама: 2 дин. зелена (наместо раније плаве), 5 дин. кобалтна (наместо раније љубичасте), 10 дин. цинобер (наместо раније ружичасто-карминасте), 20 дин. љубичаста (наместо раније жуто-неранцасте); нова вредност: 50 дин. ултрамаринске боје.

NOUVELLES ÉMISSIONS

Nouvelles valeurs de la deuxième émission des timbres-poste réguliers d'affranchissement symbolisant les diverses branches de l'économie nationale.

Les nouvelles valeurs de ces timbres-poste ont été mises en circulation (V. № 11/1951, page 390 de notre Revue): 20.— din., pourpre, élevage du bétail (au lieu de vert-grisâtre), 30.— din., bleu, imprimerie (au lieu de brun-rouge) et 50.— din., vert-bleuâtre, communications et transports (au lieu de violet-bleu).

Новелле валеури де ла деувијеме емишион де с chiffres-taxe réguliers.

Il a été émis de cette deuxième émission (V. № 11/1951, page 389 de notre Revue) les chiffres-taxe suivants en couleurs modifiées: 2.— din., vert (au lieu de bleu), 5.— din., cobalt (au lieu de violet), 10.— din. cinabre (au lieu de rose-carminé), 20.— din., violet (au lieu de jaune-orange); nouvelle valeur de 50.— din., outremer.

ОСОБЕНОСТИ НА МАРКАМА

ДЕЛИМИЧНО ДВОЈНО ЗУПЧАЊЕ НА МАРКАМА ОД 20 ДИНАРА

Члан СФС Србољуб Петковић приказао нам је један пар марака у вертикалном реду од 20 динара зелено-сиве боје (бр. 277) из серије франко-марака са мотивима из привреде, на којима је са леве стране у хоризонталном правцу, на једном мањем делу марке, извршено зупчање два пута; на жалост, не може се утврдити из кога су вертикалног реда ове марке, те да би се знало да ли су марке у редовима са леве стране од приказаних прозупчане по целој својој ширини, или су ове марке из првог вертикалног реда, те је друго зупчање захватило само овај мали део марака. Марке су употребљене и поништене жигом неке београдске поште 18. X. 51.

АВИОНСКА МАРКА ОД 100 ДИНАРА СА МЛАЗЕВИМА У БОЈИ ПРЕКО СЛИКЕ

Миле Поповић из Панчева приказао нам је један примерак марке за ваздушну пошту од 100 динара са млазевима у боји преко целе слике, што долази од недовољно очишћеног клишеа.

„1949“ МЕСТО „1943“ НА МАРКИ ОД 3 ДИН. ПРОВИЗОРНОГ ИЗДАЊА

Милан Фотирић, члан Подружнице СФС „Сава“ у Београду, нашао је марку од 3.— дин. провизорног издања са претиском „ФНР“ (бр. 242), која има интересантну грешку: испод слике Јајца налази се датум „29-XI-1949“ наместо „29-XI-1943“, дакле грешка је у ознаци године. Грешка је последица штампе, разливања боје или истрошености клишеа. С обзиром на то, да омладинац Фотирић има оваква 2 комада, грешка се свакако понавља на извесној марци у табаку, те се може претпоставити да је грешка типична. Исто се тако може претпоставити да се иста грешка налази и на основној марци, односно на истој вредности без претиска.

МЕШАНО ЗУПЧАЊЕ КОД МАРКЕ ОД 3 ДИНАРА СА ПРЕТИСКОМ „ФНР“

Др. П. Аранички члан новосадске Подружнице СФС показао нам је два писма франкирана са марком од 3 динара (каталог „Југофилателије“ број 256) са претиском ФНР љубичасто-црвене боје, а која су упућена из Гајдобре (срез Б. Паланка) за Нови Сад. — Марке на овим писмима са леве окомите стране зупчане су

линијским зупчањем $11\frac{1}{2}$ уместо редовног зупчања $12\frac{1}{2}$. — Ово мешовито зупчање је настало услед накнадног перфорисања табака, који је омашком остао незупчан (види слику). — О сличном случају нас је своједобно известио друг Манжелеј из Београда — а који је објављен у „Филателисти“ из 1950. године на страни 231.

ПОРТО МАРКА ОД 3 ДИНАРА СА ИЗВРНУТИМ ПРЕТИСКОМ

Члан подружнице СФС Ниш, Александар Сабо, приказао нам је једну порто-марку од 3 дин. (бр. 32) са изврнутим претиском. Марка је на коверти, коју је упутио МНО из Шпаја за Ниш, преко поште Црвена Река, чијим је жигом од 14. XII. 50. ова марка и понишета.

НАБОР ХАРТИЈЕ КОД МАРКЕ ОД 20 ДИНАРА ИЗ СЕРИЈЕ „ПРИВРЕДА“

Од друга Ђ. Вукичевића члана Подружнице Нови Сад добили смо марку од 20 динара маслиасто зелене боје из серије „мотиви из привреде“ на којој је услед гужвања хартије настао леп набор (фалта). — Марка је прва у табаку од 100 комада (види слику).

ДОПЛАТНА ФРАНКО МАРКА ЦРВ. КРСТА БЕЗ КРСТИЋА НА ЗАСТАВИ

Члан подружнице СФС Лесковац, Драган Божић, приказује једну доплатну франко-марку (ултрамаринске боје) за Црв. Крст из 1951 године — без црвеног крстића на застави. Марка је употребљена, али је жиг на њој нечитак, те се не може утврдити место одакле потиче.

ВЕЛИКА БЕЛА МРЉА НА МАРКИ ОД 8 ДИНАРА ЖУТЕ БОЈЕ ИЗ ПАРТИЗАНСКЕ СЕРИЈЕ

Од једног члана новосадске подружнице СФС примили смо марку од 8 динара жуте боје (види слику) на којој је лево изнад бројке код штампања настала случајна грешка у виду велике беле мрље.

ТАМНА ПОЗАДИНА ИЗА ОЗНАКЕ ВРЕДНОСТИ КОД ВРЕДНОТЕ ОД 10 ДИНАРА ИЗ СЕРИЈЕ „ПРИВРЕДА“

Друг М. Вернер из Новог Сада послао нам је тројац марке од 10 динара из серије „мотиви из привреде“ (види слику). — Услед прегусто нанесеног слоја приликом штампања, на средњој марки (99-та марка у арку од 100 комада) испод ознаке вредности је тамна мрља боје, тако да ова грешка одмах упада у очи. — Код бакротиска овакве и сличне мрље су доста честе, па не претстављају неку нарочиту вредност за специјалне сабираче

НАБОР НА МАРКАМА ОД 5 ДИНАРА

Један члан СФС приказао нам је један четварац марака од 5 динара са сликом рибарства (бр. 272) из првог и другог вертикалног реда у табаку; са набором преко обе марке из првог вертикалног реда и са малим задором у горњу марку из другог реда.

БОЈА ДОПЛАТНЕ МАРКЕ ЦРВ. КРСТА ЗА 1951 ГОДИНУ

Скреће се пажња на велике разлике у тоновима боја на овим маркама, — како код ултрамаринске, тако и код црвене боје.

ОСОБЕНОСТИ НА МАРКАМА СТАРЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГРЕШКА НА МАРЦИ ОД 1.50 Д. Бр. 108

Члан подружнице СФС „Врачар“ у Београду, Тоша Јањанин приказује једну употребљену марку од 1.50 дин. издања 1923/34 („Југофилателија“ бр. 108) са грешком, која се састоји од једног неправилног белог кружића промера $1\frac{1}{2}$ мм. Овај кружић се налази у доњем десном углу марке и везује бројку „1“ из ознаке вредности слова „V“ и „I“ из назива државе.

Б. М.

НЕГАТИВАН ОТИСАК НА ПОЛЕЋИНИ МАРКА ОД 50 ПАРА (Бр. 150)

Један члан СФС из Београда приказао нам је један четварац из првог и другог вертикалног реда табака, на коме су на два марке из првог реда негативни отисци у зеленој боји на већем делу марака, а врло мало захваћена је горња марка из другог вертикалног реда; поред тога на рубу табака види се отисак заштитне траке.

А. П.

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

БЕОГРАД, ЗАГРЕБ, ЉУБЉАНА, САРАЈЕВО, СКОПЈЕ, ТИТОГРАД — 22. XII. 1951.

У вези решења Главне Дирекције пошта о изради и употреби пригодних жигова за „Дан армије“ донели смо слике жигова у броју 12 од прошле године Београда и Загреба. Сада доносимо накнадно добијене жигове Љубљане, Сарајева, Скопља и Титограда.

БОЈА ПРИГОДНИХ ЖИГОВА

Prema obaveštenju dobivenom u Poštanskom odelenju, Главне Дирекције пошта одређена боја за све пригодне жигове је ЦРНА.

Нове МАРКЕ

АВГАНИСТАН

1) 24. X. 1951, о »Danu Ujedinjenih Naroda« izdate su 2 spomen marke sa raznim alegoriskim slikama: 35 pul. jorgovanasta (oblika horizonatnog pravougaonika) i 125 pul. plava (oblika uspravnog pravougaonika).

2) U oktobru 1951. izdate su 2 marke za spomen 20-godišnjice avganske medicinske škole u Kabulu, sa istom slikom na obema markama: 35 pul. jorgovanasta i 125 pul. plava.

АЛБАНИЈА

8. XI. 1951, о desetogodišnjici albanske komunističke partije, izdate su 4 spomen marke sa istom slikom — zgrade u kojoj je osnovana partija, sa prigodnim natpisom »10 VJETORI I THEMELIMIT TE P. K. SK. / 8 NENTOR / 1941—1951«: 2.50 l. smeđe-maslinasta, 3 l. crveno-smeđa, 5 l. plava i 8 l. siva.

АУСТРАЛИЈА

20. XI. 1951. izdata je 1 marka za redovne potrebe sa novom slikom kralja Џорџа VI: 3½ d. crveno-smeđa.

АУСТРИЈА

1) 22. XI. 1951, u vezi s povišenjem poštanske tarife, izdate su nove vrednosti serije »Kostimi«: 1.45 š. crvena (ženska nošnja iz Viltena u Tiroku), 2.40 š. plava (nošnja iz Kicbohela), 2.70 š. smeđa (nošnja iz Malog Vajsertala), 3.50 š. tamno-zelena (nošnja iz Donje Austrije iz 1850 godine) i 4.50 š. plavo-ljubičasta (nošnja iz Gailtala).

2) 4. XII. 1951. izdata je serija novih porto-marka sa istom slikom — brojkom na svima markama: 4 gr. crvena, 8 gr. crvena, 1.40 š. ljubičasta, 2.50 š. ljubičasta, 3 š. ljubičasta i 4 š. ljubičasta.

BOLIVIJA

5. XI. 1951, o stogodišnjici boliviske zastave, izdata je serija spomen-maraka sa istom slikom — orlom u letu sa raširenom zastavom i sa prigodnim natpisom »CENTENARIO DE LA / BANDERA NACIONAL / 1851. 5 NOV. 1951«: 2 B. ultramarin, crvena, žuta i zelena, 3.50 B. plava, crvena, žuta i zelena, 5 B. ljubičasta, crvena, žuta i zelena, 7.50 B. siva, crvena, žuta i zelena, 15 B. ljubičasta, crvena, žuta i zelena, 30 B. smeđa, crvena, žuta i zelena.

BRAZILIJA

10. XII. 1951, o »Prazniku žita« izdata je jedna prigodna marka sa slikom klasa žita i nosača žita i sa prigodnim natpisom »FESTA DO TRIGO / BAGE / 1951«: 60 c. zeleno-žuta.

VEL. BRITANIJA

Izišla je jedna marka sa promenjenom bojom i sa vodoznakom položenim (namesto dosadanjeg uspravnog), sa slikom kralja Đorda VI: 1½ d. zelena.

VENECUELA

1. — U oktobru i novembru 1951. izdato je 5 serija (od predviđenih 24 — V. stranu 385 u br. 11/51 »Filateliste«) za razne federalne državnice:

1) za federalni distrikt sa grbom Caracasa: 5 c. zeleno-plava, 10 c. crvena, 15 c. smeđa, 20 c. plava, 25 c. smeđa, 30 c. zeleno-plava i 35 c. ljubičasta.

2) federalno izdanje; Ujedinjene države Venecuele sa slikom Bolivarove statue i federalnog grba; sa istim bojama kao pod 1) 5, 10, 15, 20, 25, 30 i 35 c.

3) Država Tachira; glavni grad San Cristobal. Na svima markama isti državni grb: 5 c. zeleno-plava, 10 c. crvena, 15 c. smeđa, 20 c. plava, 50 c. crvena, 1 B. maslinasta i 5 B. ljubičasta.

4) Država Zilia; glavni grad Maracaibo. Ista slika na svima markama — državni grb: 5 c. zeleno-plava, 10 c. crvena, 15 c. smeđa, 20 c. plava, 50 c. nerandžasta, 1 B. maslinasta i 5 B. ljubičasta.

5) Država Carabolo. Glavni grad Valencia. Ista slika na svima markama — državni grb: 5 c. zeleno-plava, 10 c. crvena, 15 c. smeđa, 20 c. plava, 25 c. smeđa, 30 c. zeleno-plava i 35 c. ljubičasta.

II. — MARKE ZA VAZDUŠNU POŠTU

Iste slike kao na serijama redovnih pošta.

1) Federalni distrikt: 5 c. plavo-zelena, 7½ c. maslinasta, 10 c. crvenkasta, 15 c. smeđa, 20 c. sivo-plava, 30 c. plavo-zelena, 45 c. jorgovanasto-crvena, 60 c. maslinasta i 90 c. crveno-smeđa.

2) Ujedinjene države Venecuele; marke istih boja kao kod odgovarajućih vrednosti pod 1): 5, 7½, 10, 15, 20, 30, 45, 60 i 90 c.

3) Država Tachira: 5 c. plavo-zelena, 10 maslinasta, 1.20 B. cinober, 3 B. zeleno-siva, c. crvena, 15 c. smeđa, 30 c. plava, 60 c. 5 B. jorgovanasto-siva i 10 B. ljubičasta.

4) Država Zilia sa markama istih boja kao kod odgovarajućih vrednosti pod 3): 5, 10, 15, 30, 60 c., 1.20, 3, 5 i 10 B.

5) Država Carabolo sa markama istih boja kao kod odgovarajućih vrednosti pod 1): 5, 7½, 10, 15, 20, 30, 45, 60 i 90 c.

GVINEJA ŠP.

22. XI. 1951, o »Danu kolonijalne marke«, izdata je serija prigodnih maraka sa slikom leopardove glave, sa doplatkom: 5+5 c. smeđe-crvena, 10+5 c. nerandžasta i 60+15 c. sivo-smeđa.

ITALIJA

1) 19. XI. 1951, o 50-godišnjici smrti slavnog kompozitora Đuzepe Verdija, izdate su spomen-marke: 10 L. ljubičasta i zelena (sa slikom Verdija, katedrale i kraljevskog pozorišta u Parmi). 25 L. smeđe-crvena (Verdi i crkva u Ronkolu) i 60 L. zelena i plava (Verdi, milanska katedrala i Skala).

2) 21. XI. 1951, o »Danu drveća«, izdate su 2 marke sa slikama drveta i šuma i sa natpisom na obema markama »FESTA DEGLI ALBERI«: 10 L. zeleno-žuta i 25 L. zelena.

IFNI

22. XI. 1951, o »Danu kolonijalne marke« izdata je jedna serija prigodnih maraka sa slikom lemurove glave, sa prigodnim natpisom »DIA DEL SELLO COLONIAL«: 5+5 c. smeđa, 10+5 c. nerandžasta i 60+15 c. maslinasta.

JAMAJKA

25. X. 1951. izdate su 2 vrednosti maraka za redovne pošte u promenjenim bojama, sa slikom kralja Đorda VI: ½ d. žuta (namesto zelene) i 1 d. zelena (namesto crvene).

JAPAN

26. X. 1951, sa 6. atletski šampionat, izdate su 2 marke: 2 yen crveno-smeđa (bacanje tegova) i 2 yen plava (hokejista).

KINA

1) U oktobru 1951, o drugoj godišnjici narodne republike, izdata je jedna serija od 5 spomen-maraka sa istom slikom: 100 D. plava/žuta, 200 D. smeđa/žuta, 400 D. nerandžasta/žuta, 500 d. zelena/žuta i 800 D. karminasta/žuta.

2) U oktobru 1951, o 15-godišnjici smrti kineskog pesnika Lu-Hsuna, izdate su spomen marke: 400 D. otvoreno-ljubičasta i 800 D. ljubičasto-plava.

KOREJA JUŽNA

1) U vezi saopštenja o novim prigodnim markama u br. 12/51 našeg lista naknadno

se javlja da su izdate, istog tipa kao i one već objavljene, još i marke za Dansku, Indiju, Italiju, Luksemburg i Norvešku, za svaku po dve marke. Prema tome izdat je po jedan par maraka u čast 21 države, koje su uzele učešće u odbrani Južne Koreje.

2) Pušteni su u tečaj blokovi sa slikama maraka svih država (21), objavljenim napred pod 1) i u br. 12/51 na str. 433 pod 1. Izdat je svega 21 blok.

KUBA

1. XII. 1951. izdate su 4 marke za obavezni doplatk uz normalne poštanske takse, od 1. XII. 1951 do 1. I. 1952., sa istom slikom majke koja podiže svoje dete i sa istom vrednošću od 1 c., a u raznim bojama: crvena, plava, zelena i smeđa.

LUKSEMBURG

4. XII. 1951. izdata je dobrotvorna serija maraka sa doplatkom, sa slikom istom na svima markama — luksemburškog kompozitora Laurenta Menagera: 60+10 c. siva i sivo-plava, 2 F.+15 c. zelena i sivo-zelena, 4 F.+15 c. plava/svetloplava i 8+5 F. smeđa, plava i 8+5 F. smeđa i sivo-smeđa.

MAĐARSKA

1) 7. XI. 1951, o 34-godišnjici ruske revolucije, izdate su 3 prigodne marke: 40 f. zelena (sa slikom jedne scene iz revolucije), 60 f. plava (sa slikom Lenjina koji harangira ustanike) i 1 F. ljubičasta (sa glavama Lenjina i Staljina u medaljonu).

2) 4. XI. 1951. izdata je jedna serija maraka za propagandu turizma, sa slikama raznog cveća: 30 f. ljubičasta i plava (različak), 40 f. zelena i zeleno-žuta (durđevak); 60 f. crvena, ljubičasta i zelena (lala), 1 F. plava, crvena i zelena (bulka) i 1.70 F. smeđa, žuta i zelena (presličica).

MAROKO

U novembru 1951 izdata je marka od 15 F. retuširana i u nešto promenjenoj boji: 15 F. smeđe-ljubičasta (namesto smeđe).

MEKSIKO

1) U novembru 1951. pojavila se nova vrednost za vazдушnu poštu sa natpisom „CORREO AEREO“: 5 P. nerandžasta i smeđa (sa indijanskom skulpturom iz Kveretara).

2) U oktobru 1951. izdate su 2 marke za pisma osigurana od pošte, sa natpisom „SECURO POSTAL“: 5 P. zelena i plava i 10 P. plava i crvena.

3) U oktobru 1951. izdata je nova vrednost za poštanske pakete s natpisom „SOBRE COSTA PARA BUELTOS POSTALES“, sa slikom lokomotive: 20 c. crvenkasta.

MONAKO

1) U decembru 1951., zbog povišenja međunarodnih poštanskih tarifa, izdate su no-

ve vrednosti: a) sa slikom kneza Renijea III: 6 F. zelena, 8 F. žuta, 18 F. crvena (sve tri nove vrednosti) i 15 F. crno-plava (promenjena boja); — b) sa slikama spomenika: 3 F. zeleno-plava (trg Sv. Nikole, promenjena boja) i 30 F. plava (dvorska kapija).

2) Nova serija „Vitez u oklopu“, sastavljena od 5 maraka s istom slikom; malog formata (22×12 mm): 1 F. ljubičasta, 5 F. sivo-crna, 8 F. karminasta, 15 F. zelena i 30 F. plava.

3) Nova serija „Radio Monte Karlo“; ista slika na svima vrednostima — kneževina gledana iz aviona: 1 F. plava i okerasta, 15 F. jorgovanasta i ljubičasta i 30 F. tamno-plava i crna.

4) U decembru 1951. puštene su u tečaj provizorne marke za redovnu poštu, izrađene od ranijih dobrotvornih maraka za Crveni krst, na kojima su poništene stare, a utisnute nove vrednosti: a) zupčane marke: 1 F. na 10+5 F. smeđe-jorgovanasta, 3 F. na 15+5 F. crvena, 5 F. na 25+5 F. plavo-siva i 6 F. na 40+5 zelena; — b) nezupčane marke: 1 F. na 10+5 F. smeđe-jorgovanasta, 3 F. na 15+5 F. crvena, 5 F. na 25+5 F. plavo-siva i 6 F. na 40+5 F. zelena; — c) Blok od 4 marke pod a) zupčane; — d) blok od 4 marke pod b) nezupčan.

NEMAČKA ZAP.

1) 10. XII. 1951, o 50-godišnjici od prve predaje Nobelove nagrade za fiziku u 1901 godini, Vilhelmu Konradu Rentgenu, pronalazaču prve ampule sa X-zracima, izdata je jedna spomen marka sa Rentgenovom slikom: 30 pf. plava.

2) 20. XII. 1951. izdate su 2 marke za redovnu poštu sa slikom brojke i poštanskog roga, kao dopunske vrednosti serije redovnih maraka, koje su sada u tečaju: 40 pf. ljubičasta i 60 pf. tamno-smeđa.

NEMAČKA IST.

1. XII. 1951, u čast nemačko-sovjetskog prijateljstva, izdata je jedna marka sa slikom Staljina i pretседnika Pika: 24 pf. crvena.

NORVEŠKA

U decembru 1951 godine puštena je u tečaj provizorna marka izrađena od stare marke od 25 öre, sa slikom kralja Hakona VII, sa crnim pretiskom nove vrednosti: 30 na 25 öre crvena.

O. U. N.

14. XII. 1951. izdata je serija maraka za vazдушnu poštu: 6 c. crvena (avion i galeb), 10c. plavo-zelena (kao ona od 6 c.), 15 c. crvena (značka U. N. i laste u letu) i 25 c. zelena (kao ona od 15 c.).

PERSIJA (IRAN)

1) U oktobru 1951, o 660-godišnjici pesnika Mušarif-ed-Dina Saadi, umrlog u 107 godini (1184—1291) izdate su 3 spomen marke sa doplatkom: 25 + 25 d. zelena (Darvaze-Coran-Chiraz), 50 + 50 d. smeđa (Saadijeva grobnica) i 1,50 P. 50 d. ljubičasta (Saadijeva slika).

2) U oktobru 1951 počelo se s izdavanjem serije novih poštanskih maraka za redovne potrebe sa slikom šaha Mohameda Riza Pahlavi: 50 d. zelena.

PERU

U korist peruvijanskih nezaposlenih radnika izdata je jedna marka sa obaveznom upotrebom: 2 c. bledosmeđa (tipa iz 1938 godine).

U septembru 1951. Poštanske marke, koje su bile pripremljene za 6 kongres Poštanske unije Amerike i Španije, koji je trebalo da se održi 1949 godine u Limi, ali je održan u Madridu, — stojale su u poštanskom depou do skora pa su, sa jednim crnim komemorativnim pretiskom u tri reda »V CONGRESO / PANAMERICANO DE / CARRETERAS 1951«, sada puštena u tečaj: 2 c. zelena (Paseo de Aguas u Limi), 4 c. crvena (radnička bolnica u Limi i Narodna banka za socijalnu pomoć), 15 c. siva (kurir Inka), 20 c. smeđe-maslinasta (Calle de Chasgui u Limi), 50 c. ljubičasta (arhiepiskopija u Limi), 1 C. plava tirkizna (Palata pravde u Limi), 2 C. otvoreno-plava (Gradski dom u Limi), 5 C. crveno-jorgovanasta (Laguene de Lianganuco u Ankašu) i 10 C. smeđa (ruševine carskog grada Machu Pikchu).

POLJSKA

20. X. 1951. u čast poljsko-sovjetskog prijateljstva izdate su 2 marke sa istom Staljinovom slikom: 45 gr. crvena i 90 gr. siva.

PORTUGALIJA

22. XI. 1951, o 25-godišnjici narodne revolucije, izdate su 2 marke s istom slikom — alegorično prestavljenog marša portugalskog naroda ka slobodi: 1 E. smeđa i 2,30 E. plava.

RODEZIJA SEVERNA

1. XII. 1951. puštene su u tečaj dve vrednosti sa slikom kralja Đorda VI u promenjenim bojama: 2 d. ljubičasta (namesto crvene) i 3 d. crvena (namesto plave).

RUMUNIJA

U novembru 1951 izdata je jedna propagandna marka iz serije petogodišnjeg plana, sa slikom rumunskog vojnika: 3 l. crvena. S. A. D.

10. XII. 1951, o 175-godišnjici bitke kod Bruklina, izdata je jedna spomen marka sa slikom te bitke: 3 c. ružičasto-jorgovanasta.

SAN MARINO

1) 22. XI. 1951. izdata je nova vrednost

za vazдушnu poštu, sa slikom aviona i zastave u njenim stvarnim bojama: 1000 L. mrko-crna, smeđa i plava.

2) 6. XII. 1951, u korist italijanskih žrtava od poplave u 1951 godini izdata je jedna marka za vazдушnu poštu, koja je izrađena od marke za vazдушnu poštu iz 1950 godine (Yvert PA 81) s crnim pretiskom u pet redova „Pro alluvionati / Italiani / 1951 / L. 100” / tri crte koje poništavaju staru vrednost: L. 100 na 250 L. ljubičasta i smeđa.

SARSKA OBLAST

1) 29. X. 1951 izdata je jedna spomen marka o 376-godišnjici crkvene reforme sa dvojnomo slikom J. Kalvina i M. Lutera: 15 + 5 fr. mrka.

2) 29. X. 1951 izdata je serija dobrotvornih maraka sa doplatkom u korist pomoći narodu; na svakoj marci je reprodukovano po jedno znamenito slikarsko delo: 12 + 3 fr. zelena (»Dobra marka«, prema slici N. Bernarda Lepisije); 15 + 5 fr. ljubičasta (»Pred pozorištem« — Arthur Kampf); 18 + 7 fr. jorgovanasto-crvena (»Milosrdna sestra« — Henriette Browne); 30 + 10 fr. plava (»Samarićanka« — Giacomo Bassano); 50 + 20 fr. mrka (»Sv. Martin otseca svoj skut siromašku« — Van Dyck).

SAHARA

22. XI. 1951, o „Danu kolonijalne marke”, izdata je jedna serija prigodnih maraka sa slikom dromedara, sa doplatkom: 5+5 c. smeđa, 10+5 c. nerandžasta i 60+15 c. maslinasta.

TRST (ZONA A)

1) 5. X. 1951 izdate su italijanske spomen marke za stogodišnjicu sardinske marke sa pretiskom plave boje: »AMG« s leve strane, ozgo na niže i »FTT« u dnu slike sa desne strane: 10 l. smeđa i crna, 25 l. ružičasta i plava i 60 l. plava i crvena.

2) U oktobru 1951 izdate su italijanske marke za popis stanovništva sa pretiskom »AMG-FTT«: 10 l. zelena (popis industrijski i komercijalni) i 25 l. crno-ljubičasta (popis stanovništva).

3) 19. XI. 1951. Spomen marka Italije za 50-godišnjicu smrti kompozitora Verdija sa pretiskom AMG—FTT: 10 L. ljubičasta, zelena i 25 L. smeđe-crvena i smeđa i 60 L. zelena i plava.

4) 21. XI. 1951 marke Italije izdate za „Dan drveća” sa pretiskom AMG—FTT 10 L. zeleno-žuta i zelena i 25 L. zelena.

FINSKA

1) 26. X. 1951 izdata je serija dobrotvornih maraka sa doplatkom u korist borbe protiv tuberkuloze, sa slikama raznih ptica, čija su imena označena na latinskom jeziku: 7 + 2 Mk. (tetreb), 12 + 3 Mk. (čaplja) i 20 + 5 Mk. galebovi.

2) 16. XI. 1951 izdate su 2 propagandne marke sa doplatkom u korist ekipe za olimpijske igre za 1952 godinu: 12+2/A 20+3 Mk. crvena sa slikom olimpijskog stadiona.

FIDŽI

17. IX. 1951. izdate su 2 marke sa doplatkom: 1+1 d. smeđa, oblika položenog pravougaonika, sa slikom mladih urođenika u kupatilu i 2 + 1 d. zelena sa slikom urođenika igrača ragbija. Na obema slikama s desne strane u ovalnom okviru je slika engleskog kralja.

FRANCUSKA

1) 27. X. 1951 izdate su 3 spomen marke za redovnu poštu sa slikom pesnika iz XIX veka: 8 fr. zatvoreno-ljubičasta (Baudelaire), 12 fr. sivo-plava (Verlaine) i 15 fr. zelena (Rimbaud).

2) 6. XI. 1951, pri otvaranju VI zasedanja generalne skupštine U. N., izdate su 2 marke sa istom slikom Ajfelove kule i palate Šajo i sa natpisom »NATIONS UNIES«.

3) 12. X. 1951, o 110-godišnjici od rođenja Žorža Klemansoa (1841—1929) izdata je spomen marka sa Klemansovljenvom slikom: 15 fr. mrka.

4) 19. XI. 1951 izdata je jedna marka o 400-godišnjici Clos-Vougeot-a: 30 fr. mrka i mrko-ljubičasta.

5) 17. XII. 1951. izdate su dve dobrotvorne marke sa doplatkom u korist Crv. Krsta, sa reprodukcijama slika francuskih majstora: 12+3 fr. smeđa i crvena (kraljevsko dete pri molitvi) i 15+5 fr. plava i crvena (slika male Nikolette Rikardove).

6) 24. XII. 1951 izdate su dve marke za redovne potrebe: 40 fr. ljubičasta (Pic du Midi) i 50 fr. crna (kaenska opatija).

HAITI

Izdate su 4 marke sa slikama raznih biljaka:

a) za redovnu poštu: 5 c. tamno-zelena sa slikom kakao-a,

b) za vazдушnu poštu: 30 c. nerandžasta sa slikom grane sa grozdom banane, 80 c. zelena i ružičasta sa grančicom sa kavom i 5 S. siva (sa slikom biljke sisala).

2) U oktobru 1951, u spomen 500-godišnjice od rođenja Izabele Katolikinje izdate su 2 marke za vazдушnu poštu sa slikom slavljenice, istom na obema markama: 15 c. mrka i 30 c. plavo-siva.

TAILAND

24. X. 1951, za „Dan Ujedinjenih Nacija” izdata je jedna spomen marka sa alegoričnom slikom: 25 c. plava.

HOLANDIJA

1) 12. XI. 1951 izdate su 2 marke za vazдушnu poštu sa slikom galeba na morskoj obali: 15 G. mrka i 25 G. sivo-plava.

2) 12. XI. 1951 izdata je dobrotvorna serija sa doplatkom u korist dece: 2 + 3 c.

zelena (glava devojčice), 5 + 3 c. plava (glava dečaka), 6 + 4 c. smeđa (glava mladog ribara, 10 + 5 c. crvena (glava šegrta) 20 + 7 c. plava (glava mlade devojke).

ČEHOSLOVAČKA

• U novembru 1951, u čast češko-sovjetskog prijateljstva izdate su 3 propagandne marke: 1,50 Kč. sivo-smeđa (Staljin i Gotvald), 3 Kč. crvena (Lenjin i Staljin) i 4 Kč. plava (kao ona od 1,50 Kč.).

2) 5. XII. 1951, o 50-godišnjici od rođenja spisatelja Petra Jemnickog, izdate su dve marke sa istom slikom Jemnickoga: 1,50 Kčs. smeđa i 2 Kčs. plava.

ČILE

Kao peta vrednost iz serije maraka za vazдушnu poštu za unutrašnji saobraćaj izdata je marka od 10 d. žuto-zelena sa slikom aviona iznad nekih brda i reke. O ranije izdatim v. br. 1 »Filateliste« na str. 29.

2) U novembru 1951. izdata je jedna provizorna marka za vazдушnu poštu, izrađena od jedne neupotrebljavane marke, sa preiskom „AEREO” na 90 c. (Yvert PA 61).

ŠVAJCARSKA

1. XII. 1951. puštena je u tečaj dobrotvorna serija „Pro Juventute” od 5 vrednosti: 5+5 c. smeđa (spisateljka Johana Spiri), 10+10 zelena i plava, 20+10 c. ljubičasta, smeđa i žuta, 30+10 c. maslinasta, siva i nerandžasta i 40+10 c. plava, smeđa i crvena, — sve četiri sa slikama raznih leptira.

ŠVEDSKA

1) U novembru 1951. izdata je jedna dopunska vrednost za redovne potrebe sa slikom tri krune: 1,50 K. jorgovanasto-ružičasta.

2) U novembru 1951. izdata je jedna marka novog tipa „brojke”: 5 öre jorgovanasto-crvenkasta.

ŠPANIJA

1) 1. X. 1951 izdata je serija antituberkuloznih maraka od 3 vrednosti: 5 c. jorgovanasto-ružičasta i crvena za obaveznu doplatu na dopisnicama; 10 c. zeleno-siva i crvena za prosta pisma za unutrašnji saobraćaj; 25 c. smeđe-žuta i crvena za aerogramme.

2) »Dan marke« je proslavljen 12. X. i tom prilikom izdata je serija maraka za vazдушnu poštu u spomen 500-godišnjice od rođenja Izabele Katolikinje; pet vrednosti sa istom slikom — kraljice Izabele i predaje Mavara iz Grenade: 60 c. zeleno-siva, 90 c. žuto-nerandžasta, 1,30 P. crveno-jorgovanasta, 1,90 P. sepija i 2,30 P. plava.

3) U oktobru 1951 izdata je jedna nova vrednost za redovne potrebe pošte: 1 P. sivo-crna sa slikom generala Franka.

Prigodna marka za Prvu jugoslovensku filatelističku izložbu u Beogradu. 208, 243. — Prigodne marke za 60-godišnjicu rođenja maršala Tita. 154. — Prigodne marke za „Dan mornarice”. 209. — Prigodne marke za XV. olimpijadu u Helsinkiju s pretiskom STT-VUJNA. 209. — Prigodne marke za VI. Kongres KPJ 1952. 244. — Prigodne marke povodom XV. olimpijade. 129, 182. — Puštanje u tečaj maraka sa motivima iz privrede II. izdanja. 183. — Puštanje u tečaj novih vrednosti maraka s motivom iz privrede II. izdanja. 244. — Spomen marke o desetogodišnjici N. Tesle. 275. — STT-VUJNA — Proslava 75-godišnjice Svetskog pošt. saveza. 51.

OSOBNOSTI NA MARKAMA FNRJ

Avionska marka od 10 d. s mrljom u boji. 76. — Avionska marka od 100 d. s mlazevima u boji preko slike. 26. — Avionska marka od 1 d. s belom mrljom. 77. — Bele mrlje na markama „Dečje nedelje” 1952. 244. — Bradati partizan na marci br. 240. 76. — Velika bela mrlja na marci od 8 d. žute boje iz partizanske serije. 27. — Dvojni pretisak na marci od 20 d. br. 246. 155. — Delimično dvojno zupčanje na markama od 20 d. 26. — Delimično nezupčana marka od 15 d. crvena iz serije „Privreda”. 278. — Delimično neotštampane slike na markama. 277. — Delimično otštampana marka. 76. — Doplatna franko marka Crv. Krsta bez krstića na zastavi. 27. — Jak nabor hartije na marci od 12 d. iz serije „Privreda”. 53. — Marka od 1 d. s mrežastim podtiskom. 102. — Marka od 3 d. nezupčana s jedne strane. 76. — Marka od 3 d. sa slikom Jajca bez vodopada. 53. — Marka od 1,50 d. br. 125 sa dvostrukim tiskom. 245. — Marke iz privrednog izdanja od 1 d. zelene sa zaštitnom trakom. 53. — Marke od 12 d. br. 275 s naborima. 245. — Mešano zupčanje kod marke od 3 d. s pretiskom FNR. 26. — Nabor na markama od 5 d. 27. — Negativan otisak slike na poledini marke br. 271. 155. — Nepotpun pretisak na marci od 3 d. br. 242. 183. — Nepravilan pretisak na marci za B. i H. br. 40. 130. — Nepravilnosti kod zupčanja maraka br. 271 i 274. 103. — Nepravilnosti kod zupčanja maraka br. 133, 254 i 256. 129. — Nepravilnost zupčanja kod marke od 30 d. plave, iz serije „Privreda”. 278. — Partizan sa bradom. 277. — Pomereno pretisak na marci od 20 d. br. 246. 155. — Pomereno zupčanje na marci od 20 oktobra 1945. 155, 210. — Porto marka od 3 d. s izvrnutim pretiskom. 26. — Prevoji na marci od 8 d. 77. — Pretisci sa slovima razne veličine. 102. — Razni specijaliteti na markama iz „partizanske” serije i iz „privrede”. 103. — Svetozar Marković sa cigaretom. 155, 210. — Slučajne mrlje na marci od 5 d. za vazдушnu poštu. 103. — Tamna pozadina iza oznake vrednosti kod 10 d. iz serije „Privreda”. 27. — Upotreba prepolovljene marke. 77. — „1949” mesto „1943” na marci od 3 d. provizornog izdanja. 26.

OSOBNOSTI NA MARKAMA STARE JUGOSLAVIJE

Bele kružne mrlje na markama sa slikom kralja Petra II. br. 163 i 169. 245. — Dvostruki pretisak na doplatnoj marci Crv. Krsta. 277. — Negativan otisak na poledini marke od 50 para. 27. — Greška na marci od 1,50 d. 27.

OSOBNOSTI NA MARKAMA SRBIJE

Još jedna retkost Srbije koja nije bila poznata — 5 para nezupčano br. 49. 245.

OSOBNOSTI NA MARKAMA STT-VUJNA

Nezupčane marke od 1 i 2 lire za vazдушnu poštu br. 3 i 4. 102.

NAŠE CELINE

Dopisnica s propagandnom parolom. 156. — Koverta za unutrašnji saobraćaj s propagandnim natpisima. 156. — Koparsko izdanje koverta za vazdušni saobraćaj. 210. — Koparsko izdanje provizorne dopisnice. 210. — Osobnosti na koverti za unutrašnji saobraćaj. 246. — Prigodna koverta za unutrašnji saobraćaj. 245. — Provizorna dopisnica za unutrašnji saobraćaj. 210.

NAŠI PRIGODNI ŽIGOVI

Boja prigodnih žigova. 28.

Beograd. 17. III. 1952. za prvi let Beograd—Pariz. 77, 104.

Zagreb. 11.—18. V. 1952. za „Nedelju pošte”. 130, 157.

Skoplje. 11.—18. V. 1952. za „Nedelju pošte”. 130, 157.

Ljubljana. 11.—18. V. 1952. za „Nedelju pošte”. 130, 246.

Beograd. 25. V. 1952. za 60-godišnjicu Maršala Tita. 130.

Celje. 30. VIII.—14. IX. 1952. za 500-godišnjicu Celja i II. fil. izložbu. 184, 246.

Trbovlje. 24. VIII. 1952. za slet svobode. 246.

Dubrovnik. 6.—10. IX. 1952. za stogodišnjicu nautičke škole. 184, 247.

Split. 10.—12. IX. 1952. za 10-godišnjicu ratne mornarice. 247.
 Novo Mesto. 13. IX. 1952. za proslavu 10-godišnjice slovenačkih brigada. 247.
 Toplice pri Novom Mestu. 14. IX. 1952. za proslavu desetogodišnjice slovenačkih brigada. 247.
 Beograd. 14.—21. IX. 1952. za I. jugoslovensku filat. izložbu. 246.
 Ljubljana. 4.—12. X. 1952. za filat. izložbu. 247.
 Zagreb. 2. XI. 1952. za II. republičku filat. izložbu. 247.
 Kranj. 2. XII. 1952. za otkriće spomenika Prešernu. 278.
 Koper. 29. XI.—7. XII. 1952. za filat. izložbu. 279.
 Koper. 1. V. 1948. za 1 maj. 104.
 Koper. 4. XI. 1951. za proslavu stogodišnjice slovenske knjige. 104.
 Buje. 29. XI. 1951. za festival hrvatske kulture. 104.
 Novi Sad. 30. IV. 1942. za izložbu fotografija. 157.
 Subotica. 18. IV. 1943. za 75-godišnjicu mađarskog namesnika. 157.
 Gruž. 4. VIII. 1924. prilikom kraljeve posete. 278.
 Koper. 4. VIII. 1910. za izložbu. 279.
 Maribor. 11. I. 1942. za „Dan marke”. 279.

KOVERTE PRVOG DANA

Prigodne koverte prvog dana. 210. — Za VI. Kongres KPJ izdate koverte.

PRAVILNICI, NAREDBE I DR.

Pravilnik I. jugoslovenske filatelističke izložbe u Beogradu. 98.
 Naredba o načinu filatelističke razmene pošt. maraka s inostranstvom. 186.
 Pravila Saveza filatelista Srbije. 248.

FALSIFIKATI

Manželej S.: Falsifikati i njihovo ispitivanje. 18, 46.
 Novak D.: Borba protiv falsifikata, spekulativnih izdanja i privatnih tvorevina. 171.
 — Falsifikati austriskih maraka. 207.
 — Falsifikati zadarskog izdanja. 274.

IZLOŽBE I DRUGE PRIREDBE

— Predavanje predsednika Saveza o I. jugosl. filat. izložbi u Beogradu. 206.
 — Predavanje po podružnicama o izložbi. 206.
 — Prigodne marke, koverte i maksimum karte za izložbu. 207.
 — Takmičenje među izlagačima. Kor. 7.
 — Zapisnik o radu ocenjivačkog suda. 227
 — II. republička filat. izložba u Zagrebu. 252.
 — Filatelistička izložba u Koprju. 253.
 — Filatelistička izložba u Luksemburgu. 128.
 — Predavanje o Drugu Titu u Beogradu. 203.
 — Filatelistička priredba u okviru akcije za mir. 203.
 — Održana je prva smotra maraka podružnice Novi Sad. 131.
 Vajs E.: Treća omladinska izložba u Subotici. 151.
 Đorđević Ž.: Prva jugosl. filat. izložba. 136.
 — Naš neposredni zadatak — Prva jugosl. filat. izložba. 190.
 — Govor prilikom otvaranja izložbe u Beogradu. 223.
 Đorđević Č.: Prva filat. izložba podružnice u Leskovcu. 21.
 Elomiov R.: Prva filat. izložba Saveza filatelista N. R. Makedonije. 22.
 Ignjatić D.: II. usmene filat. novine Omladinske sekcije u Zemunu. 80
 Janjić M.: Prva jugosl. izložba maraka u Beogradu. 58.
 Milošević D.: Omladinska smotra maraka u Čačku. 152.
 Ostojić S.: Filatelistička izložba podružnice u Zemunu. 20.
 — Prva međunarodna izložba sportskih maraka. 240.
 B. M.: Filatelističko predavanje u podružnici „L. Košir”. 56.
 B. N.: Smotra maraka u Tuzli. 253.
 P—ć: Izložba maraka u Derventi. 253.

ZABAVNI DEO

Đorđević Ž.: Jedno popodne u Koprju. 93.

PREGLED KNJIGA I LISTOVA

- Pregled listova. Kor. 3.
- Spomen knjižica Zemunske filatel. podružnice. 177.
- Ivanović M.: O katalogu „Jugofilatelije”. 204.
- Manželej S.: Kritika 8 i 9 sveske Priručnika maraka jugoslovenskih zemalja. 70, 96, 122, 148, 179.
- S. O.: Ovogodišnji Mihelovi katalogi za Evropu i prekomorske zemlje. 200.

RAZNO

- Poštanska tarifa u međunarodnom saobraćaju. Kor. 1.
- Kongres Međunarodnog filat. saveza. 139.
- Pregled cena maraka po katalogima. 187.
- Beronja M.: Filatelistička razmena s inostranstvom. 107.
- Delja T.: Razmena maraka. 160.
- Stevanović D.: Naši ljudi u filateliji. 150.
- Stefanović C.: Pregled cena maraka FNRJ po katalogima izdanja 1953 g. 282.

KROZ FILATELISTIČKI SVET

Novi filatelistički priručnik. 127. — Sebekove ploče za marke Nikarague uništene. 127. — Jedno švindlersko izdanje. 127. — Marka sa većim doplatkom od njene nominalne vrednosti. 127. — Turska marka sa negativnim otiskom na poledini. 127. — Prva prigodna marka Organizacije Ujedinjenih Nacija. 153. — Mašinski franko žigovi Organizacije Ujedinjenih Nacija. 153. — I u Holandiji. 153. — Borekovi katalogi za 1952 godinu. 153. — 2000 broj časopisa „Stamp Collecting”. 153. — Iz STT zone A. 153. — Čerčil o Ruzveltu. 154. — „Prva poštanska marka”. 180. — Krunidbena marka u Vel. Britaniji i redovno izdanje maraka sa kraljičinim likom. 181. — Novi vodoznak za marke Vel. Britanije. 181. — Marke kraljice Jelisavete. 181. — Iz pošt. ureda O. U. N. u Njujorku. 181. — Greška na marci O. U. N. 181. — Izdanje celina O. U. N. 181. — O filatelističkom domu u Minhenu. 181. — Rešavanje jednog problema u Belgiji. 182. — Ko zna nešto? 207. — Pregled pošta u FNRJ u januaru 1952. 207. — Izložba u Švajcarskoj. 207. — Valutna reforma u Bugarskoj. 207. — Specijalni katalog austriskih maraka izdanih 1850—1918 g. 208. — Jesu li poštamske spomen marke rentabilne? 208. — Iz pošte Ujedinjenih Nacija. 242. — Vazдушna pošta u Nemačkoj. 242. — Marke Crv. Krsta. 242. — Posle izložbe „CENTILUX”. 242. — Farukova zbirka maraka. 242. — Iz Pakistana. 242. — Kongres Međunar. Filat. saveza 1953 godine. 42. — Žan de Sperati. 243. — Novo izdanje kataloga „Jugofilatelija”. 243. — Nezupčane jugoslovenske marke po trgovinama u Parizu. 243. — Krunidbene marke engleskih kolonija. 274. — Predviđanja o izdajima kraljice Jelisavete. 274. — Predavanja iz filatelije na Visokoj školi u Braunšvajgu. 274. — Četrdesetogodišnjica PRO JUVENTUTE. 274. — Falsifikati zadarskog izdanja. 274. — Br. 1500 jednog filatelističkog lista. 274. — Broj stogodišnjaka među markama. 274. — Prihodi od prigodnih maraka. 275. — Sudbina doplatne serije za Leklerkov spomenik u Fr. Maroku. 275.

VESTI IZ SAVEZA

IZ SAVEZA FILATELISTA JUGOSLAVIJE

Poziv na I. redovnu godišnju skupštinu. 189. — Prva redovna godišnja skupština S. F. J. 215. — Zaključci godišnje skupštine S. F. J. 216. — Nova uprava S. F. J. 221. — Telegrami Drugu Titu i centralnom komitetu KPJ. 222. — Telegram Direktor Glavne direkcije pošta. 223.

IZ SAVEZA FILATELISTA SRBIJE

Poziv na IV. godišnju skupštinu. 33. — Formiranje novih povereništava. 56, 78. — Nove članske karte. 56. — Marke STT VUJA. — 56. — Neispunjavanje obaveza podružnica i povereništava prema Savezu. 56. — Sastanci beogradskih podružnica. Kor. 2. — Nabavka maraka za zbirku Saveza. Kor. 2. — Brojno stanje članova SFS. Kor. 2, 3, 5, 252, 281. — Našim čitaocima. 77. — Rad vršačke podružnice s omladinom. — Primer za ugled. 78. — Četvrta godišnja skupština SFS. 83. — Vesti iz podružnica: „L. Košir” 108, 204; Vršac. Kor. 4. — Podružnicama, povereništvima i pretplatnicima. 159, 251, 281. — Svima našim čitaocima. 160. — Sa godišnjih skupština podružnica: Vršac 79; Svetozarevo 79; Bačka Topola 108; Valjevo 108; Novi Sad Kor. 4; Niš 132; Sombor 132; Kragujevac 132; Pančevo 132; „L. Košir” Kor. 5; Subotica Kor. 5; „Avala” Kor. 6; „Vračar” Kor. 6; „E. Deroko” Kor. 6; Bela Crkva Kor. 6; Apatin Kor. 6; Smederevo Kor. 7; Senta Kor. 7; Novi Kneževac 204; Pirot 204; Kula 204.

N o v e m a r k e

- Abisinija (v. Etiopija) -
Avganistan 28, 106, 284
Albanija 28, 53
Alžir 106, 184, 211, 284
Angola 211
Arabija Saudit. 106, 211, 254
Argentina 53, 284
Australija 28, 53, 106, 157, 284
Austrija 28, 53, Kor. 3, 104, 184, 254, 284
Afrika Jugozap. 254
Afrika Južna 106, 157, 284
Barbados 184
Bahama 106, 184
Belgija 104, 184, 254, 284
Bermuda 106
Birmanija 254, 284
Bolivija 29, 185, 254
Borneo Sev. 185
Brazilija 29, 53, 157, 185, 211, 254, 284
Brunaj 106
Bugarska 105, 254, 284
Vatikan 53, 157, 254
Vel. Britanija 29, 105
Venecuela 29, 54, 106, 211, 284
Vijetnam 211, 254, 284
Virđinsko O. 157
Gvatemala 254
Gvineja Port. 211
Gvineja Šp. 29, 54, 157, 254
Grčka 254
Gujana Brit. 185
Danska 105, 254
Dominika 106
Dominikanska Rep. 254
Egipat 54, 211
Ekuador 185, 254, 284
Etiopija (Abisinija) 54, 255, 284
Zanzibar 255
Zeleni Rt 185, 211
Zlatna Obala 284
Izrael 157, 185, 255
Indija 255, 284
Indija Port. 54, 185, 211, 255
Indonezija 158
Iran (Persija) 31, 185
Irska 284
Island Kor. 3, 255
Italija 29, 54, 105, 158, 185, 211, 255, 284
Ifni 29, 255
Jamajka 29, 211
Japan 29, 54, 185, 211, 255, 285
Johore 255
Kambodža 285
Kanada 158, 185, 211, 255, 285
Kedah 255
Kelantan 255
Kenija — Uganda — Tanganjika 158
Kina 29, 211, 255, 285
Kolumbija 54, 212, 255, 285
Kongo Belg. 212, 255, 285
Koreja Južna 29, 54, 158, 255, 285
Koreja Sev. 212, 285
Kostarika 158, 212
Kuba 30, 54, 158, 212, 255, 285
Laos 158, 256
Liban 212, 256, 285
Liberija 185
Libija 158, 256
Lihtenštajn 105, 256, 285
Luksemburg 30, 185, 285
Mađarska 30, 54, 105, 158, 185, 212, 256, 285
Makao 158, 212, 256
Madagaskar 256
Malaka 256
Malezija 285
Maroko 30, 158, 185, 212, 256, 286
Maroko Brit. 212, 256
Maroko Šp. 256, 287
Meksiko 30, 185
Mozambik 212, 256
Monako 30, 185
Negri Sembilan 256
Nemačka Zap. 30, Kor. 3, 105, 158, 212, 256, 287
Nemačka Zap., Berlin 54, Kor. 3, 158, 287
Nemačka Ist. 30, 54, 158, 185, 287
Novi Seland 287
O. U. N. 30
Pakistan 256
Panama 158
Paraguaj 158, 287
Pahang 256
Papua, Nova Gvineja 287
Penang 256
Perak 256
Perlis 256
Persija (v. Iran)
Peru 31, 54, 256
Poljska 31, 55, 105, 158, 212, 256, 287
Portugalija 31, 55, 158, Kor. 9
Riu-Kiu 212, Kor. 9
Rodezija Južna 55
Rodezija Sev. 31, Kor. 8
Rumunija 31, 55, 105, 158, Kor. 8, Kor. 9, 287
Rusija 55, Kor. 3, 105, 159, Kor. 9, 287
S. A. D. 31, 55, 159, Kor. 8, Kor. 9, 287
Salvador 159, 287
San Marino 31, Kor. 3, Kor. 9
Sarska oblast 31, 159, Kor. 8, 288
Sahara 31
Sahara Šp. Kor. 9
Sv. Pjer i Mikelon Kor. 9
Sv. Toma i Prens Kor. 9
Selangor Kor. 9
Singapur Kor. 9
Sirija Kor. 8
Somalija Ital. 288
Tai-van Kor. 8, Kor. 9
Tailand 32, Kor. 9
Timor Kor. 8, Kor. 9
Trenganu Kor. 9
Tristan da Kunha 55
Trst (zona A) 31, 105, 159, Kor. 8, Kor. 9, 288

Poštanska tarifa u međunarodnom saobraćaju

Tablica 2

Težina grama	Obično	Ex.	R	RAR	R A R EX	Težina grama	Obično	Ex.	R	RAR	R A R EX
	D i n a r a						D i n a r a				
1/ P i s m a						1/ P i s m a					
20	28	88	68	98	158	1020	878	938	918	948	1008
40	45	105	85	115	175	1040	895	955	935	965	1025
60	62	122	102	132	192	1060	912	972	942	982	1042
80	79	139	119	149	209	1080	929	989	969	999	1059
100	96	156	136	166	226	1100	946	1006	986	1016	1076
120	113	173	153	183	243	1120	963	1023	1003	1033	1093
140	130	190	170	200	260	1140	980	1040	1020	1050	1110
160	147	207	187	217	227	1160	997	1057	1037	1067	1127
180	164	224	204	234	294	1180	1014	1074	1054	1084	1144
200	181	241	221	251	311	1200	1031	1091	1071	1091	1161
220	198	258	238	268	328	1220	1048	1108	1088	1118	1178
240	215	275	255	285	345	1240	1065	1125	1105	1135	1195
260	232	292	272	302	362	1260	1082	1142	1122	1152	1212
280	249	309	289	319	379	1280	1099	1159	1139	1169	1229
300	266	326	306	336	396	1300	1116	1176	1156	1186	1246
320	283	343	323	353	413	1320	1133	1193	1173	1203	1263
340	300	360	340	370	430	1340	1150	1210	1190	1220	1280
360	317	377	357	387	447	1360	1167	1227	1207	1237	1297
380	334	394	374	404	464	1380	1184	1244	1224	1254	1314
400	351	411	391	421	481	1400	1201	1261	1241	1271	1331
420	368	428	408	438	498	1420	1218	1278	1258	1288	1348
440	385	445	425	455	515	1440	1235	1295	1275	1305	1365
460	402	462	442	472	532	1460	1252	1312	1292	1322	1382
480	419	479	459	489	549	1480	1269	1329	1309	1339	1399
500	436	496	476	506	566	1500	1286	1346	1326	1356	1416
520	453	513	493	523	583	1520	1303	1363	1343	1373	1433
540	470	530	510	540	600	1540	1320	1380	1360	1390	1450
560	487	547	527	557	617	1560	1367	1397	1376	1407	1467
580	504	564	544	574	634	1580	1354	1414	1394	1424	1484
600	521	581	561	591	651	1600	1371	1431	1411	1441	1501
620	538	598	578	608	668	1620	1388	1448	1428	1458	1518
640	555	615	595	625	685	1640	1405	1465	1445	1475	1535
660	572	632	612	642	702	1660	1422	1482	1462	1492	1552
680	589	649	629	659	719	1680	1439	1499	1479	1509	1569
700	606	666	646	676	736	1700	1456	1516	1496	1526	1586
720	623	683	663	693	753	1720	1473	1533	1513	1543	1603
740	640	700	680	710	770	1740	1490	1550	1530	1560	1620
760	657	717	697	727	787	1760	1507	1567	1547	1577	1637
780	674	734	714	744	804	1780	1524	1584	1564	1594	1654
800	691	751	731	761	821	1800	1541	1601	1581	1611	1671
820	708	768	748	778	838	1820	1558	1618	1598	1628	1688
840	725	785	765	795	855	1840	1575	1635	1615	1645	1705
860	742	802	782	812	872	1860	1592	1652	1632	1662	1722
880	759	819	799	829	880	1880	1609	1669	1649	1679	1739
900	776	836	816	846	906	1900	1626	1686	1666	1696	1756
920	793	853	833	863	923	1920	1643	1703	1683	1713	1773
940	810	870	850	880	940	1940	1660	1720	1700	1730	1790
960	827	887	867	897	957	1960	1677	1737	1717	1747	1807
980	844	904	884	914	974	1980	1694	1754	1734	1764	1824
1000	861	921	901	931	991	2000	1711	1771	1751	1781	1841

ОГЛАСИ

Цене огласа:

Цела страна	2.000.— дин.
Пола стране	1.000.— дин.
Четвртина стране	500.— дин.
Осмина стране	250.— дин.
Шеснаестина стране	125.— дин.

Све огласе треба увек слати на адресу: **УРЕДНИШТВО „ФИЛАТЕЛИСТЕ“**. — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац за огласе на наш тек. рачун код Нар. банке бр. 104—903317. Увек назначити зашта се новац шаље.

Мали огласи

који морају бити испод 1/16 стране, наплаћују се по заузетој површини, али им најмања цена може бити 65.— динара.

Tražim kompletne serije maraka Crne Gore italijanske i nemačke okupacije 1941—1945. Menjam za serije slovenačke okupacije, Iršćansko izdanje i druge.

Dr. KOLENDO VIKTOR
okr. eksp. veterinar
Škofja Loka

TRAŽIM sve vrste rabljenih masovnih prigodnih i avionskih maraka FNRJ u zalenu dajem marke po motivima „Prvozna sredstva“ ili inostrane marke. Nudim taksene marke (rabljene) od 1888 do 1945 godine.

FIŠER JOSIP
Novi Lukavac B. i H.
pošt. fah

ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ ШАЛТЕР У НОВОМ САДУ ПОНОВО ПРОРАДИО

На тражење новосадеких филателиста Дирекција ПТТ је изашла у сусрет њиховим жељама, те је одобрила рад сталног филателистичког шалтера на новосадекој ПИОНИРСКОЈ ПОШТИ (Ул. Маршала Тита). — Шалтер се стално снабдева са свима маркама, које се налазе у депоу марака Дирекције ПТТ у Новом Саду. Овај пример требало би да прихвате све веће поште на чијој територији постоји довољан број организованих филателиста, јер филателистички шалтер није само олакшица за филателисте, већ у колико се залихе марака на тим шалтерима редовито обнављају — осетљив пораст продаје поштанских марака, свакако иде у прилог пошти.

GLAVNI ZGODICI NA LUTRIJI ZA IZLOŽBU ZEMUNSKJE PODRUŽNICE

U Podružnici Zemun komisiski je izvršeno izvlačenje zgoditaka filatelističke lutrije na dan 25 decembra 1951.

Glavni zgodici pali su na:

Srećku br. 2347, koja je dobila premiju br. 227 — kompletu zbirku FNRJ (do broja 286 »Jugofilatelije«) u klaseru;

Srećka br. 3637 dobila je zgoditak br. 226 — kompletu zbirku FNRJ (do br. 286 »Jugofilatelije«) bez klasera;

Srećka br. 5890 dobila je zgoditak br. 225 — kompletu zbirku VUJA-STT (po »Jugofilateliji« do br. 30) sa klaserom;

Srećka br. 4047 dobila je zgoditak br. 224 — besplatnu vožnju avionom na vazduhoplovnim linijama »JATA«, po izboru linije i vremena za odlazak i povratak u vremenu od 6 meseci (važnost kupona 6 meseci).

Izdavanja svih zgoditaka vršice se do 31 marta 1952. Posle toga roka pravo prijema zgoditaka zastareva.

FILATELISTI!

Upravo je izašao iz štampe

ALBUM MARAKA FNR JUGOSLAVIJE

u izdanju Saveta Saveza Pionira AP Vojvodine uz saradnju Saveza Filatelista Srbije.

Album obuhvata sve poštanske marke zajedničkih izdanja FNRJ od 1945. do danas — kao i one, koje će izaći početkom 1952. godine u izmenjenim bojama i dopunske vrednote.

Album je izrađen na 26 listova velikog formata (veličine: 25×30 cm) na prvoklasnoj hartiji — u polutvrdom povezu.

Album je štampan latinicom a osim opisa svake serije, doneta je i slika svake marke sa izmenjenim crtežom u umanjenom formatu, kao što je to objavljeno u »Filatelisti« za 1951. god., str. 393.

Prodajna cena albuma je Din. 190.— Najmanja poručbina 10 komada. — Rok za primanje poručbina 10. III. 1952, pošto će se kasnije albumi pustiti u prodaju po komercijalnim cenama.

Poručbine prima SAVEZ FILATELISTA JUGOSLAVIJE, BEOGRAD, POŠTANSKI FAH 207. — Tekući račun kod Narodne Banke, broj 103-9533037. — Sa poručbinom istovremeno treba uplatiti i protuvrednost poručenih albuma. — Ekspedicija albuma će se izvršiti na osnovu prispelih poručbina i uplata u kronološkom redu.

Radi uštede poštarine, preporučuje se, da podružnice, zajedno naruče potrebnu im količinu albuma. — Do sada prispеле poručbine ne uzimaju se u obzir.